

สภาพพื้นฐานของอำเภอเมืองสมุทรปราการ

ลักษณะทางกายภาพ

1. ที่ตั้ง จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่บนบริเวณที่ราบลุ่มน้ำตอนล่างหรือดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำเจ้าพระยา หรือเรียกว่า เมืองปากน้ำ อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 25 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 1,004.96 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ จดเขตราษฎร์บูรณะและเขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร

ทิศตะวันออก จดอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศใต้ จดอ่าวไทย

ทิศตะวันตก เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

อำเภอเมืองสมุทรปราการตั้งอยู่ทางฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา มีเนื้อที่ประมาณ 176.07 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ จดเขตพระโขนง และอำเภอบางพลี

ทิศตะวันออก จดอำเภอบางพลี และอำเภอบางบ่อ

ทิศใต้ จดอ่าวไทย

ทิศตะวันตก แม่น้ำเจ้าพระยา

2. การปกครอง จังหวัดสมุทรปราการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 อำเภอ 46 ตำบลและ 501 หมู่บ้านในระดับท้องถิ่นประกอบด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาล 2 แห่ง และสุขาภิบาล 10 แห่ง (ตารางที่ 4-1)

ตารางที่ 4-1 แสดงการแบ่งเขตการปกครอง

อำเภอ	ระยะทางห่าง อำเภอเมือง (กม.)	พื้นที่ (ตร.กม) ตำบล	เขตการปกครอง			หมายเหตุ
			หมู่บ้าน	เทศบาล	สุขาภิบาล	
เมืองสมุทรปราการ	-	190.557	10	85	1	4
พระประแดง	12	73.368	14	174	1	1
บางพลี	17	374.782	9	130	-	2
บางบ่อ	38	245.007	8	72	-	3
สมุทรเจดีย์	20	120.387	5	4	-	- ยกเป็น อำเภอ เมื่อ 19 กค.34
รวม	-	1,004.092	46	501	2	10

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดสมุทรปราการ

การแบ่งเขตการปกครอง โดยทั่วไปแล้วจะใช้เส้นทางตามธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง แนวภูเขา หรือถนน การแบ่งเขตอำเภอนั้นจะชัดเจนแต่เขตตำบลและเขตหมู่บ้านนั้นจะไม่ค่อยแน่นอน ซึ่งจะอยู่ที่ตั้งและความหนาแน่นของชุมชนเป็นหลัก

อำเภอเมืองสมุทรปราการแบ่งการปกครองออกเป็นส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น

ดังนี้

- 1) ตำบลสำโรงเหนือ มี 25 หมู่บ้าน พื้นที่ 15.53 ตารางกิโลเมตร
- 2) ตำบลบางเมือง มี 6 หมู่บ้าน พื้นที่ 15.61 ตารางกิโลเมตร
- 3) ตำบลบางเมืองใหม่ มี 7 หมู่บ้าน พื้นที่ 6.29 ตารางกิโลเมตร
- 4) ตำบลท้ายบ้าน มี 15 หมู่บ้าน พื้นที่ 23.74 ตารางกิโลเมตร

5)	ตำบลบางปูใหม่	มี	8	หมู่บ้าน	พื้นที่	35.97	ตารางกิโลเมตร
6)	ตำบลแพรง	มี	9	หมู่บ้าน	พื้นที่	39.48	ตารางกิโลเมตร
7)	ตำบลบางโปรง	มี	4	หมู่บ้าน	พื้นที่	3.84	ตารางกิโลเมตร
8)	ตำบลบางปู	มี	4	หมู่บ้าน	พื้นที่	23.21	ตารางกิโลเมตร
9)	ตำบลบางด้วน	มี	7	หมู่บ้าน	พื้นที่	5.04	ตารางกิโลเมตร
10)	ตำบลปากน้ำ (อยู่ในเขตเทศบาลเมืองสมุทรปราการ) มีพื้นที่ 7.35						

ตารางกิโลเมตร

11) ตำบลเทพารักษ์ แบ่งเป็นตำบลเมื่อปี พ.ศ. 2534 โดยแยกเขตตำบล

อำเภอเมืองสมุทรปราการ มีพื้นที่ปกครอง 176.07 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองออกเป็น 10 ตำบล 85 หมู่บ้าน ในระดับท้องถิ่นประกอบด้วยเทศบาลเมืองสมุทรปราการ (ตำบลปากน้ำทั้งตำบล) มีสาขาภิบาล 4 แห่ง คือ สาขาภิบาลสำโรงเหนือ สาขาภิบาลบางปู สาขาภิบาลด่านสำโรง และสาขาภิบาลบางเมือง

ลักษณะประชากรของอำเภอเมืองสมุทรปราการ

1. ลักษณะประชากรของจังหวัดสมุทรปราการ

1) ขนาดและจำนวนประชากร

จังหวัดสมุทรปราการมีพื้นที่ 1,004.096 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 5 อำเภอ คืออำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอพระประแดง อำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อ และอำเภอพระสมุทรเจดีย์ มีประชากรในปี พ.ศ. 2534 ทั้งสิ้น 882,164 คน เป็นชาย 447,853 คน หญิง 434,311 คน มีจำนวนบ้าน 223,044 หลัง

2) จำนวนประชากรรายอำเภอของจังหวัดสมุทรปราการ

ในปี พ.ศ. 2536 อำเภอเมืองสมุทรปราการมีประชากรมากที่สุดจำนวน 388,742 คนคิดเป็นร้อยละ 40.06 ของประชากรทั้งจังหวัด รองลงมาได้แก่อำเภอพระประแดง มีประชากร 197,568 คน คิดเป็นร้อยละ 23.37 ของประชากรทั้งจังหวัด อำเภอบางพลี อำเภอบางบ่อ และกิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ มีประชากร 1,568,087, 78,202, 75,1871 คน ตามลำดับ และคิดเป็นร้อยละ 18.55, 9.25 และ 8.77 ของประชากรทั้งจังหวัดสมุทรปราการ

3) การเปลี่ยนแปลงประชากรของจังหวัดสมุทรปราการ

ปี พ.ศ. 2527 ถึง พ.ศ. 2536 จังหวัดสมุทรปราการมีจำนวนประชากรเพิ่มทั้งหมด 205,192 คน และอัตราเพิ่มเฉลี่ยของจังหวัดสมุทรปราการ คิดเป็น 3.56 ต่อปี ในอำเภอเมืองเป็นอำเภอที่มีประชากรเพิ่มมากที่สุด คือ 88,126 คน คิดเป็นร้อยละ 42.93 ของจำนวนประชากรที่มีเพิ่มขึ้นในจังหวัดสมุทรปราการ และมีอัตราเพิ่มเฉลี่ย 3.91 ต่อปี รองลงมาได้แก่อำเภอบางพลี มีประชากรเพิ่มขึ้น 62,505 คน คิดเป็นร้อยละ 30.46 ของประชากรที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด และมีอัตราการเพิ่มขึ้นของประชากรในจังหวัดมากที่สุด คือ ร้อยละ 7.36 ต่อปี อำเภอพระประแดง มีประชากรเพิ่มขึ้น 39,021 คน คิดเป็นร้อยละ 19.02 ของประชากรที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด และมีอัตราเพิ่มของประชากร 2.73 ต่อปี กิ่งอำเภอพระสมุทรเจดีย์ มีประชากรเพิ่มขึ้น 13,809 คน มีอัตราการเพิ่มของประชากรเท่ากับ 2.54 ต่อปี และอำเภอบางบ่อ มีประชากรเพิ่มขึ้น 1,731 คน คิดเป็นร้อยละ 0.84 ของประชากรที่เพิ่มขึ้นทั้งหมด และมีอัตราการเพิ่มของประชากร 0.25 ต่อปี ดังแสดงในตารางที่ 4-2

2. สภาพประชากรอำเภอเมืองสมุทรปราการ

การศึกษาประชากรของอำเภอเมืองสมุทรปราการ จะศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงขนาดและการกระจายตัวของประชากรในตำบลต่าง ๆ

ตารางที่ 4-2 แสดงลักษณะประชากรของจังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ.2527 และ พ.ศ.2536

อำเภอ	จำนวนประชากร				การเปลี่ยนแปลงประชากร			พื้นที่ ตร.กม.	ความหนาแน่น	
	พ.ศ. 2527		พ.ศ. 2536		จำนวน	สัดส่วน	อัตราเพิ่ม ต่อปี		2527	2536
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน						
เมือง	250,616	39.14	338,742	40.06	88,126	42.95	3.91	176.07	1,423	1,924
พระประแดง	158,547	24.76	197,568	23.37	39,021	19.02	2.73	60.55	2,618	3,263
บางพลี	94,303	14.73	156,808	18.55	62,505	30.46	7.36	351.02	269	447
บางป่อ	76,471	11.94	78,202	9.25	1,731	0.84	0.25	239.34	320	327
พระสมุทรเจดีย์	60,378	9.43	74,187	8.77	13,809	6.73	2.54	177.55	340	418
สมุทรปราการ	640,315	100.00	845,507	100.00	205,192	100.00	3.56	1,004.53	637	842

ที่มา : สำนักงานทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

1) ขนาดของประชากรรายตำบลในอำเภอเมืองสมุทรปราการ

จากตารางที่ 4-3 แสดงจำนวนประชากร พ.ศ. 2520 และ พ.ศ. 2536 พบว่า ตำบลสำโรงเหนือ มีประชากรสูงสุด 117,977 คน รองลงมาได้แก่ ตำบลปากน้ำ ตำบลท้ายบ้าน ตำบลบางเมืองใหม่ และตำบลบางเมือง มีประชากร 71,451, 54,998, 43,836 และ 39,736 คน ตามลำดับ

ตำบลที่มีประชากรน้อยที่สุดได้แก่ตำบลบางปู 6,342 คน รองลงมาได้แก่ ตำบลบางด้วน ตำบลบางโปรง และตำบลแพรกษา มีประชากร 7,114, 8,277, และ 11,135 คน ตามลำดับ

2) การเปลี่ยนแปลงประชากร

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงประชากรนั้น แยกออกเป็น การเปลี่ยนแปลงไปจากทั้งหมด (Absolute Change) และการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม (Relative Change) การเปลี่ยนแปลงไปจากทั้งหมด เมื่อพิจารณาถึงประชากรปี พ.ศ. 2520 ถึง พ.ศ. 2536 พบว่ามีประชากรเพิ่มขึ้น 97,761 คน ตำบลที่มีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด คือ ตำบลสำโรงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 29.43 รองลงมาคือ ตำบลท้ายบ้านเปลี่ยนแปลงไปร้อยละ 24.20 ส่วนตำบลที่มีการเปลี่ยนแปลงน้อยเมื่อเทียบกับการเปลี่ยนแปลงทั้งหมด คือ ตำบลบางปู ตำบลบางโปรง และตำบลแพรกษา คิดเป็นร้อยละ 0.57, 1.10 และ 2.32 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม พบว่า ตำบลบางด้วนมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมสูงสุด คือ ร้อยละ 252.0 รองลงมาได้แก่ ตำบลท้ายบ้าน ตำบลบางปูใหม่ และตำบลบางเมือง คิดเป็นร้อยละ 75.5, 69.9 และ 57.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 4-3 แสดงการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรอำเภอเมืองสมุทรปราการ

รายตำบล พ.ศ. 2520 และ 2536

ตำบล	จำนวนประชากร		การเปลี่ยนแปลงประชากร		
	2530	2536	จำนวน	Relative	Absolute
ปากน้ำ	71,337	71,451	114	0.16	0.12
สำโรงเหนือ	89,207	117,977	28,770	32.25	29.43
บางเมือง	25,305	39,736	14,431	57.03	14.76
ท้ายบ้าน	31,338	54,998	23,660	75.50	24.20
บางปูใหม่	16,407	27,875	11,468	69.90	11.73
แพรกษา	8,869	11,135	2,266	25.55	2.32
บางโปรง	7,205	8,277	1,072	14.88	1.10
บางปู	5,780	6,342	562	9.72	0.57
บางด้วน	2,021	7,114	5,093	252.00	5.21
บางเมืองใหม่	33,511	43,836	10,325	30.81	10.56
อำเภอเมือง	290,980	388,741	97,761	33.60	100.00

ที่มา : สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง

ลักษณะทางสังคม

1. ลักษณะชุมชนในอำเภอเมืองสมุทรปราการ

จากการศึกษาระบบชุมชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ของกองผังภาค สำนักผังเมือง พบว่า เทศบาลเมืองสมุทรปราการอยู่ในชุมชนลำดับที่ 2 รองจากกรุงเทพมหานคร เป็นชุมชนที่มีความสำคัญในระดับจังหวัดเป็นศูนย์กลางการค้า การบริการสังคม การคมนาคมขนส่ง และการบริการของจังหวัด

เทศบาลเมืองสมุทรปราการ สุขาภิบาลพระประแดง และสุขาภิบาลสำโรงเหนือ อยู่ในชุมชนลำดับที่ 3 ชุมชนกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่เป็นชุมชนอุตสาหกรรมอยู่ในเขตจังหวัดสมุทรปราการ จัดว่าเป็นย่านอุตสาหกรรมใหญ่ที่สุดของภาคและประเทศ สุขาภิบาลสำโรงเหนือยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการค้า การบริการแก่ประชากรในเขตอุตสาหกรรม

สุขาภิบาลบางปู จัดอยู่ในชุมชนลำดับที่ 5 มีความสำคัญอยู่ในระดับอำเภอ มีหน้าที่เป็นศูนย์กลางทางอุตสาหกรรม การค้าและการให้บริการในพื้นที่ชนบทโดยรอบ

ในอำเภอเมืองสมุทรปราการ นอกจากชุมชนใหญ่ ๆ คือ เทศบาลเมือง สุขาภิบาลสำโรงเหนือ และสุขาภิบาลบางปูแล้วยังมีชุมชนย่อย ๆ อีกหลายแห่งและที่สำคัญมีดังนี้คือ

1) ในเขตเทศบาลเมือง บริเวณที่เป็นชุมชนเก่ามีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นมาก ลักษณะอาคารเป็นบ้านไม้ บ้านตึกปนไม้ หลังคาจะติดกัน จะตั้งอยู่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา ริมคลอง และริมถนนสายสำคัญ คือ ชุมชนวัดพิชัยสงคราม ชุมชนวัดในเดิมสองวิหาร ชุมชนบ้านใหม่ ชุมชนหัวน้ำวน ชุมชนคลองตาเค็ด ชุมชนประปา ชุมชนท้ายบ้าน ชุมชนบางบึง ชุมชนชอชโรงหมู และชุมชนบางนาเกร็ง

บริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น ตั้งอยู่ริมถนนเป็นส่วนใหญ่ คือ ชุมชนหน้าโรงเรือนนายเรือ ชุมชนหลังศูนย์การค้าปากน้ำ ชุมชนสายลวด ชุมชนตลาด

2) ในเขตสหภาพบางปู เป็นบริเวณที่อาศัยอยู่ของแรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมของตำบลบางปูใหม่ ตำบลท้ายบ้าน และบริเวณนิคมอุตสาหกรรมบางปู บางชุมชนเป็นชุมชนที่พัฒนามาจากชุมชนเกษตรและประมง และบางชุมชนพัฒนามาจากจัดสรรที่ดินและมีประชากรเข้าไปอยู่อย่างหนาแน่น ชุมชนเหล่านี้ ได้แก่

ชุมชนชอฮ่อนอารี ชุมชนบริเวณโค้งโพธิ์ ชุมชนหัวลำพู ชุมชนบางปูใหม่ ชุมชนบางปู ชุมชนตำรุ ชุมชนตาเจ็ญ ชุมชนวัดศรีจันทร์ประดิษฐ์ ชุมชน กม. 34 ชุมชนบางเมฆขาว ชุมชนวัดราษฎร์โพธิ์ ชุมชนฟอกหนัง ชุมชนเคหะชุมชนสมุทรปราการ ชุมชนตะกาด ชุมชนคลองตาพร ชุมชนหาดอมรา และชุมชนวัดทองคง

3) ชุมชนในเขตสหภาพบางเสาธง เป็นชุมชนที่ตั้งอยู่ริมถนนสุขุมวิท ถนนเทพารักษ์ และคลองสำโรง เป็นชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่ เกิดจากการสร้างหมู่บ้านจัดสรร มีประชากรเข้าไปอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น ได้แก่ ชุมชนชอฮอบริ่ง ชุมชนจัดสรรที่ดินเปรมฤทัย ชุมชนชอฮอสันติคาม ชุมชนชอฮอวัดด่านสำโรง ชุมชนริมถนนเทพารักษ์ ชุมชนตลาดสำโรง และชุมชนพรสว่างนิเวศน์

4) ชุมชนที่อยู่นอกเขตเทศบาลและสหภาพบางเสาธง เป็นชุมชนที่เกิดขึ้นใหม่ เกิดจากการจัดสรรที่ดินและหมู่บ้านจัดสรร ทำให้เกิดเป็นชุมชนขึ้น ได้แก่ ชุมชนหมู่บ้านทิพย์ ชุมชนวัดไตรสัมคันธ์ ชุมชนชอฮออุดมเดช ชุมชนบ้านรินทร์ทองในตำบลบางเมืองใหม่ ชุมชนแพรรักษา ตำบลแพรรักษา ชุมชนชอฮอวัดสวนส้ม ในตำบลบางโปรง ชุมชนชอฮอบุญศิริ ชุมชนคลองมหาวังษ์ ชุมชนหลังโรงเรียนสตรีสมุทรปราการ และชุมชนริมถนนศรีนครินทร์ ในตำบลบางเมือง

จะเห็นว่าชุมชนชอฮอเหล่านี้ กระจายตัวอยู่ตามถนนสายหลัก คือ ถนนสุขุมวิท ถนนเทพารักษ์ ถนนศรีนครินทร์ และคลองสำโรง ซึ่งชุมชนเหล่านี้ จะมีส่วนสำคัญในการขยายตัวและการพัฒนาอำเภอเมืองสมุทรปราการ

2. ชุมชนแออัด ในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ ซึ่งเป็นอำเภอที่มีโรงงานอุตสาหกรรมอยู่มาก ประชากรที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัด ส่วนใหญ่เป็นผู้ใช้แรงงานอยู่ตามโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ เหล่านี้

ในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ จะมีชุมชนแออัดอยู่บริเวณหมู่ที่ 3 ตำบลสำโรงเหนือ ซอยวัดด่านสำโรง มีบ้านประมาณ 700 หลังคาเรือน ประชากรในชุมชนดังกล่าว ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ถูกไล่ที่มาจากคลองเตย กรุงเทพฯ และมาเช่าที่อยู่อาศัยเพื่อประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรม และหมู่ที่ 2 ตำบลบางเมือง เนื้อที่ประมาณ 20 ไร่ มีบ้านประมาณ 400 หลังคาเรือน

การคมนาคมขนส่ง

1. การคมนาคมขนส่ง อำเภอเมืองสมุทรปราการเป็นอำเภอที่อยู่ติดกับเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นศูนย์กลางทางด้านธุรกิจต่าง ๆ ทำให้การขนส่งภายในอำเภอจะมุ่งเข้ากรุงเทพมหานคร

ส่วนการเดินทางของประชาชนเพื่อติดต่อธุรกิจและซื้อหาสินค้าที่จำเป็นภายในอำเภอ และระหว่างจังหวัด หรือกรุงเทพมหานคร สามารถใช้บริการรถยนต์โดยสารประจำทางของบริษัทเอกชนและขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร

การคมนาคมทางบก การคมนาคมทางบก มีทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด ถนน ซอยอื่น ๆ ตัดเชื่อมพื้นที่ต่าง ๆ ได้อย่างทั่วถึง

1) ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 3 ถนนสุขุมวิท เป็นถนนสายหลักของอำเภอเมืองสมุทรปราการเชื่อมระหว่างกรุงเทพ ผ่านอำเภอเมืองสมุทรปราการนิคมอุตสาหกรรมบางปู นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง บริเวณมาบตาพุด สู่ภาคตะวันออกของประเทศไทย ซึ่งถนนสุขุมวิทมีการคมนาคมค่อนข้างคับคั่ง เพราะมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ทั้ง 2 ฝั่งถนน จำเป็นต้องใช้ถนนเส้นนี้ลำเลียงสินค้าเข้าสู่ตลาดในกรุงเทพมหานคร และลำเลียงวัตถุดิบจากท่าเรือเข้าสู่โรงงาน

อุตสาหกรรมด้วย นอกจากนี้ถนนสายนี้ยังใช้เป็นคันกันน้ำทะเลมิให้ไหลเข้าสู่คลองในพื้นที่
เกษตรกรรมด้วย

2) ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3268 ถนนเทพารักษ์ เชื่อมระหว่างตำบล
สำโรงเหนือกับอำเภอบางพลี และอำเภอบางบ่อชนานกับถนนบางนา-ตราด ปัจจุบันถนนเส้นนี้มี
โรงงานอุตสาหกรรมมาตั้งอยู่มากทั้งสองฝั่งถนน มีทั้งอุตสาหกรรมขนาดใหญ่และขนาดเล็ก
ทำให้มีการจราจรคับคั่ง

3) ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3113 ถนนปู่เจ้าสมิงพรายเชื่อมระหว่างตำบล
สำโรงเหนือกับอำเภอพระประแดง เป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมทั้งสองฝั่งถนนเช่นเดียวกัน
มีการจราจรคับคั่ง

4) ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3116 ถนนพุทธรักษา เชื่อมระหว่างตำบลท้ายบ้าน
กับตำบลพุทธรักษา ไปบรรจบกับทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3256 ทำหน้าที่ขนส่งสินค้าเกษตรกรรม
จากตำบลแพรกษา ออกมาสู่ตลาด ปัจจุบันเริ่มมีโรงงานอุตสาหกรรมเข้าไปตั้งหลายโรงงาน

5) ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3344 ถนนศรีนครินทร์ เชื่อมระหว่างตำบล
ท้ายบ้านผ่านตำบลบางเมือง ตำบลสำโรงเหนือ เข้าสู่กรุงเทพมหานคร เป็นถนนตัดใหม่
เป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งจากสมุทรปราการเข้าสู่กรุงเทพมหานครอีกเส้นทางหนึ่ง ปัจจุบันมี
หมู่บ้านจัดสรรเข้ามาตั้งอยู่มากมาย ในอนาคตจะเป็นเส้นทางจราจรที่คับคั่งมากเส้นทางหนึ่ง

6) ทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3256 ตัดเชื่อมระหว่างถนนสุขุมวิทบริเวณตำบล
บางปู ผ่านถนนเทพารักษ์ ถนนวัดด่านสำโรง และถนนบางนา-ตราด ที่บริเวณอำเภอบางพลี
บรรจบกับถนนกิ่งแก้ว ไปสู่เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร เป็นถนนตัดใหม่ นอกจากจะใช้
เดินทางติดต่อแล้ว ยังใช้เป็นคันกันน้ำท่วมของโครงการป้องกันน้ำท่วมกรุงเทพฯและปริมณฑลฝั่ง
ตะวันออก และมีคลองระบายน้ำขนานออกสู่น้ำเจ้าพระยาด้วย

7) ถนนชอชวัดด่านสำโรง เป็นถนนเชื่อมระหว่างตำบลสำโรงเหนือ ชานาน กับถนนเทพารักษ์ และชานานกับคลองสำโรง ไปจนถึงเขตอำเภอบางพลี บริเวณสองฝั่งถนนเป็นที่ตั้งของบ้านเรือนและบ้านจัดสรร มีคนอาศัยอยู่หนาแน่น ถนนแคบ กว้างประมาณ 5 เมตร มีการจราจรคับคั่งบริเวณปากทางออกสะพานสำโรง ตำบลสำโรงเหนือ

8) ถนนทำบ้านหรือทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3114 เชื่อมระหว่างตำบลปากน้ำ กับตำบลทำบ้าน สองฝั่งถนนเป็นที่ตั้งบ้านเรือนประชาชนอาศัยอยู่หนาแน่น

9) ถนนสายลวดหรือทางหลวงจังหวัดหมายเลข 3115 เป็นถนน เชื่อมระหว่าง ถนนทำบ้านกับถนนสุขุมวิท ตรงบริเวณโค้งโพธิ์

การขยายตัวของอำเภอเมืองสมุทรปราการ

ในอดีตที่ผ่านมาอำเภอเมืองสมุทรปราการ มีชุมชนหนาแน่นอยู่บริเวณตลาดปากน้ำ และตั้งบ้านเรือนหนาแน่นอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา บริเวณตำบลปากน้ำ ในสมัยรัชกาลที่ 5 ปี พ.ศ. 2429 ได้มีการสร้างทางรถไฟจากกรุงเทพฯมาที่อำเภอเมืองสมุทรปราการ และได้เปิดให้บริการ ปีพ.ศ. 2430 ซึ่งปัจจุบันทางรถไฟสายนี้ได้ยกเลิกไปแล้วเมื่อ 1 มกราคม 2502 ต่อมาในปี พ.ศ. 2477 ได้มีการสร้างถนนสุขุมวิทเชื่อมระหว่างกรุงเทพฯมานครกับจังหวัดสมุทรปราการและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้การเดินทางติดต่อกับกรุงเทพฯมานครสะดวกขึ้น เกิดชุมชนพระโขนง ชุมชนอุดมสุข ชุมชนบางนา ชุมชนสำโรงเหนือ ขึ้นตามแนวถนนระหว่างชานกรุงเทพฯมานครและสมุทรปราการ

ในปี พ.ศ. 2478 ได้มีการจัดตั้งเทศบาลเมืองสมุทรปราการขึ้น ซึ่งประกาศราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม 2478 แต่การประกาศครั้งนี้ไม่มีขอบเขตเทศบาลที่แน่นอนจนถึงวันที่ 1 พฤศจิกายน 2505 ได้มีประกาศขอบเขตเทศบาลขึ้นในราชกิจจานุเบกษา

ในปี พ.ศ. 2502 รัฐบาลมีนโยบายที่ย้ายโรงงานฟอกหนังออกจากกรุงเทพฯมานคร บริเวณคลองเตย ออกมาตั้งที่ตำบลทำบ้านและตำบลบางปูใหม่ของอำเภอเมืองสมุทรปราการ บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 30 และบางเมฆขาว และอำเภอพระประแดง

ในปี พ.ศ. 2506 ชุมชนลำโรงเหนือได้มีการขยายตัวมากขึ้น จึงได้มีการประกาศจัดตั้งเป็นสุขาภิบาลลำโรงเหนือขึ้นเมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2506 มีเนื้อที่ประมาณ 3 ตารางกิโลเมตร

ในปี พ.ศ. 2508 บริเวณที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมตำบลท้ายบ้านและตำบลบางปูใหม่ มีประชาชนเข้ามาอยู่มากขึ้นรวมตัวกันเป็นชุมชน กระจายอยู่โดยรอบบริเวณพื้นที่ และโรงงานมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ทางรัฐบาลจึงได้ประกาศจัดตั้งเป็นสุขาภิบาลบางปู เมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2508 มีเนื้อที่ 63 ตารางกิโลเมตร

ในปี พ.ศ. 2518 เมืองได้มีการขยายตัวออกไปตามแนวถนนสุขุมวิทและถนนท้ายบ้าน ซึ่งขยายออกไปทั้งทางด้านทิศเหนือและทิศใต้ ส่วนทางทิศตะวันตกมีแม่น้ำเจ้าพระยาก็ขึ้นอยู่กับพื้นที่ ส่วนชุมชนลำโรงเหนือนั้นก็มีการขยายตัวออกจากศูนย์กลางชุมชนไปตามแนวถนนสุขุมวิท ถนนวัดด่านลำโรง ถนนเทพารักษ์ และถนนปู่เจ้าสมิงพราย เป็นชุมชนเมืองที่ใหญ่ขึ้น

ในปี พ.ศ. 2522 ได้มีโรงงานอุตสาหกรรมขยายตัวเข้าไปตั้งในนิคมอุตสาหกรรมบางปูซึ่งจัดตั้งขึ้นในตำบลบางปูใหม่มีพื้นที่สำหรับอุตสาหกรรมประมาณ 2,280 ไร่ 1 งาน 41.77 ตารางวา

ในปี พ.ศ. 2527 บริเวณชุมชนปากน้ำหรือบริเวณศูนย์กลางของเมืองขยายมาบรรจบกับชุมชนลำโรงเหนือ และมีการขยายตัวออกไปด้านข้างเข้าไปในตำบลบางเมือง ตำบลลำโรงเหนือ ตำบลท้ายบ้าน ซึ่งเป็นไปตามแนวถนนสุขุมวิท และถนนเทพารักษ์

ปี พ.ศ. 2530 ถนนศรีนครินทร์ที่สร้างจากบางกะปิ สร้างเสร็จจนบรรจบถนนสุขุมวิทที่บ้านบางปิ ตำบลปากน้ำ ทำให้มีถนนเชื่อมจากกรุงเทพมหานครมาสมุทรปราการเพิ่มขึ้นอีก

ปี พ.ศ. 2533 ชุมชนเมืองได้ขยายตัวปกคลุมถนนศรีนครินทร์ และขยายตัวเข้าไปในเขตอำเภอบางพลี ได้มีการสร้างหมู่บ้านจัดสรรและโรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมาก บนถนนเทพารักษ์ ถนนศรีนครินทร์ และถนนสุขุมวิท ส่วนเมืองทางด้านทิศใต้ได้ขยายตัวไปตามแนวถนนสุขุมวิทบรรจบกับชุมชนสุขาภิบาลบางปูและขยายตัวไปในตำบลบางปูและตำบลคลองด่าน ในอำเภอบางบ่อ

การใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรม

เมื่อ พ.ศ. 2502 รัฐบาลมีนโยบายที่จะย้ายโรงงานอุตสาหกรรมฟองหนึ่งออกจากกรุงเทพมหานคร และได้ย้ายออกมาที่อำเภอพระประแดงและอำเภอเมืองสมุทรปราการ ริมถนนสุขุมวิท เนื่องจากไม่มีการวางแผนโรงงานอุตสาหกรรมจึงมีการเพิ่มจำนวนขึ้น เพราะที่ตั้งอยู่ในทำเลที่ไม่ห่างไกลจากกรุงเทพมหานคร และมีแหล่งน้ำบาดาลที่มีทั้งปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสม การคมนาคมสะดวกทั้งทางบกและทางน้ำ จึงทำให้โรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุก ๆ ปี และก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา

จากพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. 2512 ได้กำหนดความหมายของคำว่า "โรงงาน" หมายความว่าอาคารสถานที่หรือยานพาหนะที่ใช้เครื่องจักรที่มีกำลังรวมตั้งแต่ 2 แรงม้าหรือกำลังเทียบเท่าตั้งแต่ 2 แรงม้าขึ้นไป หรือใช้คนงานตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป หรือใช้เครื่องจักรหรือไม้ก็ตาม เพื่อใช้สำหรับทำ ผลิต ประกอบ บรรจุ ซ่อม ซ่อมบำรุง ทดสอบ ปรับปรุง แปรสภาพ หรือทำลายสิ่งใด ๆ ทั้งนี้ตามประเภทหรือชนิดของโรงงานที่กำหนดในกฎกระทรวง

การอุตสาหกรรม จังหวัดสมุทรปราการเป็นจังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรมมากเป็นสองรองจากกรุงเทพมหานคร เนื่องจากจังหวัดสมุทรปราการห่างจากกรุงเทพมหานครไม่มากนัก และยังเป็นแหล่งรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรม ในโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลภาคตะวันออก การขนส่งผลิตผลออกสู่ตลาดได้สะดวกและเสียค่าใช้จ่ายต่ำกว่าแหล่งอื่น ๆ ทำให้การลงทุนในอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ มีการขยายตัวสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง

จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมปี 2537 ในจังหวัดสมุทรปราการมีทั้งสิ้น 4,067 โรง เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2527 จำนวน 2,100 โรงหรือร้อยละ 10.67 และมีการจ้างงานรวมทั้งสิ้น 311,491 คน เป็นชาย 131,185 คน หญิง 180,306 คน

โรงงานอุตสาหกรรมจะตั้งกระจายตัวอยู่ตามอำเภอต่าง ๆ โดยเฉพาะอำเภอเมืองสมุทรปราการ อำเภอพระประแดง จะมีโรงงานตั้งอยู่หนาแน่น ส่วนที่อำเภอบางพลีมีแนวโน้มที่โรงงานอุตสาหกรรมจะไปตั้งมากขึ้น โรงงานเหล่านี้จะประกอบกิจการอุตสาหกรรมเกือบทุกประเภท เช่น อาหาร อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์โลหะ อุตสาหกรรมเหล็ก พลาสติก และ เคมีภัณฑ์ เป็นต้น ผลผลิตจากโรงงานอุตสาหกรรมของจังหวัดสามารถสนองความต้องการภายในประเทศแล้ว ยังมีเหลือส่งไปจำหน่ายต่างประเทศ สามารถนำเงินตราเข้าประเทศได้ปีละจำนวนมาก ดังแสดงในตารางที่ 4-4

จำนวนโรงงานและการกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอเมืองสมุทรปราการ

อำเภอเมืองสมุทรปราการ เป็นแหล่งอุตสาหกรรมที่สำคัญที่สุดของจังหวัดสมุทรปราการ มีจำนวนโรงงานทั้งหมด 1,697 โรงงาน ในจำนวนนี้ 610 โรงงานหรือร้อยละ 39.95 ตั้งอยู่ในตำบลลำโรงเหนือ รองลงมาได้แก่ตำบลบางปูใหม่มีโรงงาน 372 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 21.92 ตำบลท้ายบ้าน มีจำนวนโรงงาน 359 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 21.15 ตำบลที่มีโรงงานน้อยที่สุดได้แก่ ตำบลบางปูและตำบลบางคว้น มีโรงงานตำบลละ 16 โรงงานคิดเป็นร้อยละ 0.94 รองลงมาได้แก่ตำบลบางโปรง มีจำนวนโรงงาน 23 โรง คิดเป็นร้อยละ 1.36 ของจำนวนโรงงานทั้งหมดในอำเภอเมือง ดังแสดงในตารางที่ 4-5 และแผนที่ 4-2

จากตารางที่ 4-5 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 ถึงปี พ.ศ. 2537 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมได้เพิ่มขึ้นทุกปี และในปี พ.ศ. 2525-2528 และ 2529-2532 มีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นมากที่สุดถึง 466 และ 483 โรงงาน คิดเป็นอัตราการเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 26.94 และ 12.89 ต่อปี โดยเพิ่มขึ้นในตำบลลำโรงเหนือในช่วงเวลาดังกล่าวจำนวน 310 โรง และเพิ่มขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2533-2537 ตำบลลำโรงเหนือมีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นจำนวน 100 โรงงาน ส่วนตำบลบางปูใหม่เพิ่มขึ้นระหว่างปี 2520-2537 จำนวน 349 โรงงาน

ตารางที่ 4-4 การขยายตัวของโรงงานอุตสาหกรรม และคนงานของจังหวัดสมุทรปราการ

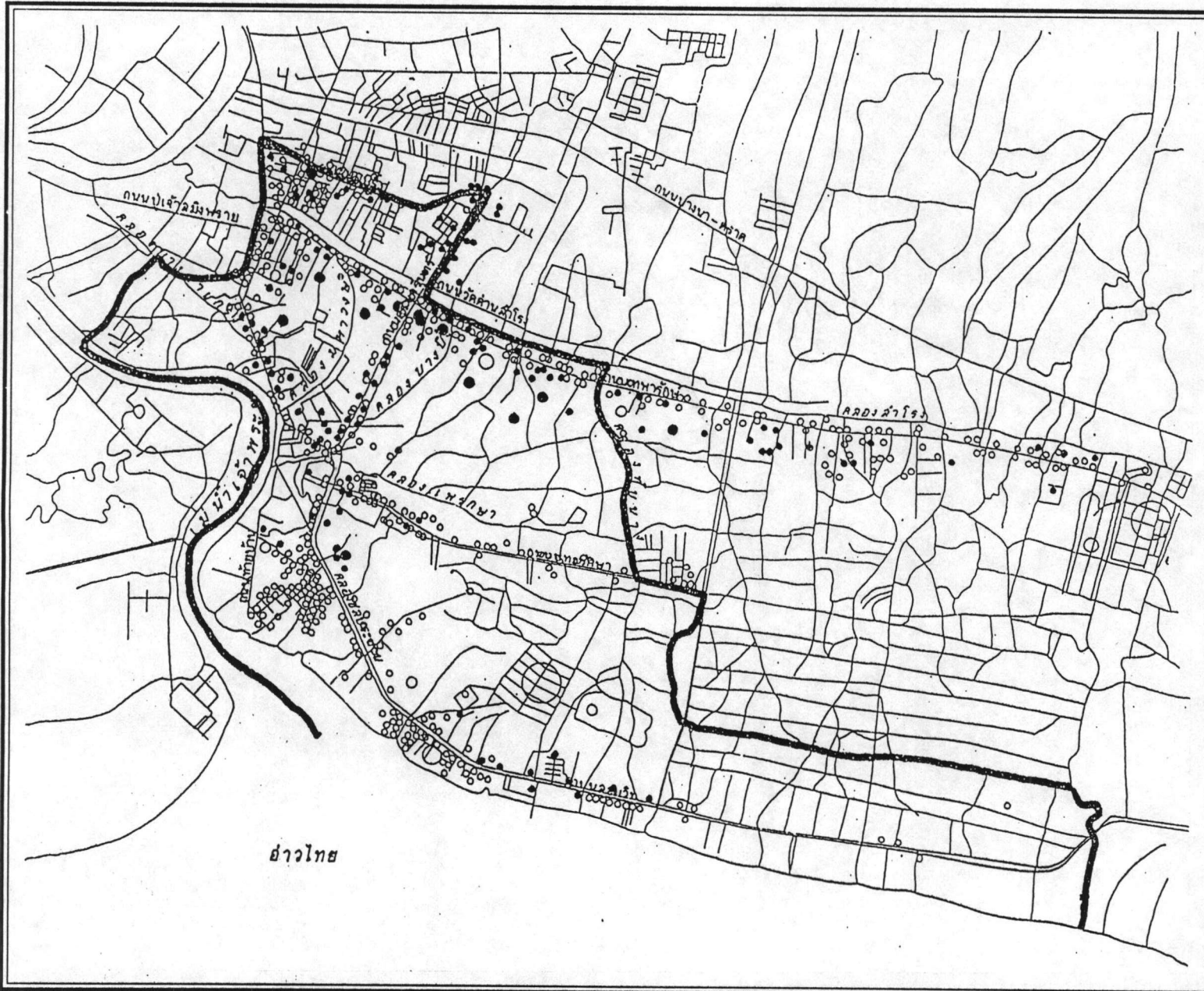
รายการ	ปี พ.ศ. 2527	ปี พ.ศ. 2537	การเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
จำนวนโรงงาน (โรง)	1,967	4,067	10.67
จำนวนคนงาน (คน)	127,286	311,491	14.47
- คนงานชาย	58,861	131,185	-
- คนงานหญิง	68,425	180,306	-

ที่มา : สำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรปราการ

ตารางที่ 4-5 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ พ.ศ. 2512-2537

พ.ศ.	โรงงานอุตสาหกรรม		แรงงาน	
	จำนวน (โรงงาน)	อัตราเพิ่ม ร้อยละ/ปี	จำนวน (คน)	อัตราเพิ่ม ร้อยละ/ปี
2512-2520	228	12.3	33,165	12.3
2521-2524	451	24.45	47,685	10.95
2525-2528	937	26.94	63,055	8.06
2529-2532	1,420	12.89	114,955	20.58
2533-2537	1,697	3.90	127,840	2.24

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงและ
ความต้องการที่อยู่อาศัยของ
ผู้ใช้แรงงานภาคอุตสาหกรรม
บริเวณถนนเทพารักษ์
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง :

ที่ตั้งอุตสาหกรรมและพักอาศัย

สัญลักษณ์

- โรงงานอุตสาหกรรม
- บ้านจัดสรร

ที่มา : นิวัฒน์ ชูสมุทร (2536)

แผนที่ 4-2

เหนือ

ภาควิชาเคหการ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเปลี่ยนแปลงของโรงงานอุตสาหกรรม

โรงงานอุตสาหกรรมในอำเภอเมืองสมุทรปราการ มีการขยายตัวตั้งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 เป็นต้นมาจนถึงปี พ.ศ. 2537 มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 1,697 โรงงาน และคนงานเพิ่มขึ้นจาก 1,279 คน ในปี 2512 เป็น 33,165 คน ในปี พ.ศ. 2520 เพิ่มขึ้น 114,955 คน ในปี 2532 โดยมีอัตราการเพิ่มของคนงานถึงร้อยละ 20.58 ต่อปี ระหว่างปี พ.ศ. 2529-2532 (เนื่องจากเป็นช่วงที่เศรษฐกิจของประเทศไทยกำลังอยู่ในยุครุ่งเรือง จึงมีการลงทุนเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก) และจำนวนคนงานได้เพิ่มขึ้นเป็น 127,840 คน ในปี พ.ศ. 2537 ดังแสดงในตารางที่ 4-6

จากตารางที่ 4-6 จะเห็นว่า ในปี พ.ศ. 2525-2528 มีอัตราการเพิ่มมากที่สุดร้อยละ 26.49 ต่อปี ซึ่งเนื่องมาจากมีการจดทะเบียนของโรงงานพอกหนึ่งเพิ่มขึ้นถึง 118 โรง ในปี พ.ศ. 2521-2524 มีอัตราการเพิ่มรองลงมา ร้อยละ 24.45 ต่อปี และปี พ.ศ. 2529-2532 มีอัตราการเพิ่ม ร้อยละ 12.89 ต่อปี และในปี พ.ศ. 2533-2537 มีอัตราการเพิ่มน้อยที่สุด ร้อยละ 3.90 ต่อปี การเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรม แบ่งออกเป็นช่วง ๆ ดังนี้

- ช่วงแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 ถึง ปี พ.ศ. 2520
- ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 ถึง ปี พ.ศ. 2524
- ช่วงที่ 3 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 ถึง ปี พ.ศ. 2528
- ช่วงที่ 4 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 ถึง ปี พ.ศ. 2532
- ช่วงที่ 5 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ถึง ปี พ.ศ. 2537

ตารางที่ 4-6 จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นรายตำบลในอำเภอเมืองสมุทรปราการ ระหว่างปี พ.ศ. 2512-2537

ตำบล	พ.ศ. 2512-2520		พ.ศ. 2521-2524		พ.ศ. 2525-2528		พ.ศ. 2529-2532		พ.ศ. 2533-2537		รวม	
	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
ลำโรงเหนือ	96	42.11	104	46.64	155	31.89	155	32.09	100	36.10	610	35.95
ท้ายบ้าน	57	25.00	52	23.32	142	29.22	51	10.56	57	20.58	359	21.15
ปากน้ำ	17	7.46	16	7.17	50	10.29	50	10.35	14	5.05	147	8.66
บางปูใหม่	33	14.47	24	10.76	98	20.16	194	40.17	23	8.30	372	21.92
บางเมือง	12	5.26	15	6.73	24	4.94	16	3.31	18	6.50	85	5.01
แพรกษา	1	0.44	1	0.45	7	1.44	10	2.07	50	18.05	69	4.07
บางด้วน	5	2.19	3	1.35	5	1.03	2	0.41	1	0.36	16	0.94
บางโปรง	6	2.63	6	2.69	5	1.03	3	0.62	3	1.08	23	1.36
บางปู	1	0.44	2	0.90	0	-	2	0.41	11	3.97	16	0.94
รวม	228	100.0	223	100.0	486	100.0	483	100.0	277	100.0	1,697	100.0
จำนวน-GR/ปี	228	-	451	12.23	937	26.94	1,420	12.89	1,697	3.90		

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสมุทรปราการ

ช่วงแรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 - 2520

นับตั้งแต่รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมอุตสาหกรรมการผลิต และกระจายโรงงานออกนอกกรุงเทพมหานคร ทำให้โรงงานขยายตัวเข้ามาในจังหวัดสมุทรปราการ ในท้องที่อำเภอพระประแดง และอำเภอเมืองสมุทรปราการ ในปี พ.ศ. 2502 มีนโยบายย้ายโรงงานฟอกหนัง และโรงงานทอผ้าออกจากคลองเตย มาที่อำเภอเมืองสมุทรปราการ ก็มีการขยายตัวของโรงงานเพิ่มขึ้น จนถึงปี พ.ศ. 2512 จึงได้มีการจดทะเบียนโรงงานอุตสาหกรรมขึ้นที่กรมโรงงานอุตสาหกรรม

ในปี พ.ศ. 2520 มีจำนวนโรงงานทั้งสิ้น 228 โรงงานเพิ่มขึ้นจากปี 2512 จำนวน 222 โรงงาน คิดเป็นอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 462.5 ต่อปี จำนวนแรงงาน 33,165 คน เพิ่มขึ้น 31,886 คน โดยมีอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 311.6 ต่อปี

จากการที่จำนวนโรงงานอุตสาหกรรมและจำนวนแรงงานมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยสูงมากนั้น เนื่องจากในช่วงดังกล่าวประเทศไทยได้เริ่มส่งเสริมการลงทุนจากต่างประเทศ และสนับสนุนการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 ต่อเนื่องจนถึงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 2 ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่ผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า ดังนั้นอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ เช่น อุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม อุตสาหกรรมการแปรรูปไม้ อุตสาหกรรมโลหะและผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับโลหะ และอุตสาหกรรมอื่น ๆ ขยายตัวขึ้นอย่างมากในอำเภอเมืองสมุทรปราการ

จากตาราง 4-78 จะเห็นว่าช่วงปี 2512-2520 ตำบลสำโรงเหนือมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุด 96 โรงงาน หรือร้อยละ 42.11 ของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมด รองลงมาได้แก่ ตำบลท้ายบ้าน 57 โรงงาน ตำบลที่มีโรงงานอุตสาหกรรมน้อยที่สุด ได้แก่ ตำบลแพรกษาและตำบลบางปูมีอย่างละ 1 โรงงาน โรงงานเหล่านี้จะกระจายตัวอยู่ตามแนวถนนสุขุมวิท ขณะเดียวกันก็เริ่มมีการตั้งโรงงานเข้าไปอยู่ในซอยต่าง ๆ ที่แยกจากถนนสุขุมวิทเข้าไป เช่น ถนนเทพารักษ์ ซอยมิตรอุดม ซอยวัดด่านสำโรง ถนนสายลวด และซอยบางเมฆขาว เป็นต้น เนื่องจากราคาที่ดินริมถนนสุขุมวิทสูงขึ้นมาก

ประเภทของโรงงานอุตสาหกรรม ประเภทสิ่งทอในช่วงแรกนี้มีจำนวนมากที่สุดถึง 40 โรงงาน มีการลงทุนจากชาวต่างประเทศโดยเฉพาะชาวญี่ปุ่นที่หันมาลงทุนในประเทศไทย ทำให้โรงงานสิ่งทอขยายตัวเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะบริเวณริมถนนสุขุมวิท ในตำบลท้ายบ้านและตำบลบางปูใหม่ รองลงมาได้แก่ประเภทอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 33 โรงงาน ประเภทการแปรรูปไม้ 32 โรงงาน ประเภทโลหะและผลิตภัณฑ์โลหะ 30 โรงงาน ซึ่งโรงงานต่าง ๆ เหล่านี้เป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่มีขนาดเล็กเป็นส่วนใหญ่ ประเภทอุตสาหกรรมที่มีน้อยที่สุดในช่วงนี้ ได้แก่ประเภทหนังสือจำนวน 3 โรงงาน จะเห็นว่าความเป็นจริงโรงงานฟอกหนังที่ย้ายออกมาจากคอลเตยมีจำนวนมาก แต่ไม่ได้ไปจดทะเบียนที่กรมโรงงานอุตสาหกรรม จนกระทั่งปี พ.ศ. 2525 จึงได้ไปจดทะเบียนเนื่องจากรวมตัวกันสร้างบ่อกำจัดน้ำเสียรวม

จะเห็นว่าในช่วงปี พ.ศ. 2512-2520 โรงงานอุตสาหกรรมขยายตัวไปตามแนวถนนสุขุมวิทและถนนเทพารักษ์ ในตำบลสำโรงเหนือ ตำบลท้ายบ้าน ตำบลบางปูใหม่ และตำบลปากน้ำ ในช่วงนี้ การผลิตสินค้าส่วนใหญ่ของโรงงานอุตสาหกรรมเป็นการผลิตเพื่อตลาดภายในประเทศและให้เพียงพอใช้ภายในประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 2 และฉบับที่ 3

ช่วงที่ 2 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 - พ.ศ. 2524

มีจำนวนโรงงานทั้งหมด 451 โรงงาน มีการจ้างงาน 47,685 คน มีโรงงานเพิ่มขึ้นจากปี 2520 จำนวน 223 โรงงาน หรืออัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 24.45 ต่อปี เพิ่มอยู่ในตำบลสำโรงเหนือ 104 โรงงาน หรือคิดเป็นร้อยละ 46.64 ของจำนวนโรงงานที่เพิ่มขึ้น รองลงมา ได้แก่ ตำบลท้ายบ้าน 52 โรงงานประเภทอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นมาก ได้แก่ ประเภทซ่อมแซมหรือตัดแปลงเครื่องจักรและเครื่องยนต์ โลหะและผลิตภัณฑ์จากโลหะ การแปรรูปไม้ สิ่งทอและเครื่องไฟฟ้าและอื่น ๆ ซึ่งโรงงานเหล่านี้จะกระจายตัวอยู่บนถนนสุขุมวิท ถนนเทพารักษ์ และถนนสาขลา

ช่วงระยะเวลาสั้น มีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก เนื่องจากการเมืองภายในประเทศไม่มีเสถียรภาพ มีการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยส่งผลให้เศรษฐกิจของประเทศซบเซาและการลงทุนชะงักงันต่อเนื่องมาตลอด อีกทั้งยังอยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 โดยเน้นหนักไปในด้านการกระจายความเจริญออกไปจากกรุงเทพมหานคร โดยการพัฒนาเมืองหลักขึ้นในส่วนภูมิภาค ให้เป็นศูนย์กลางที่จะกระจายความเจริญออกไปสู่ชนบท เพื่อลดความแออัดและปรับปรุงสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้น ทำให้การลงทุนชล่อตัวลง ผู้ลงทุนไม่กล้าที่จะลงทุน

อย่างไรก็ตาม ผู้ลงทุนรายย่อยก็ลงทุนในอุตสาหกรรมขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการเพิ่มของอุตสาหกรรมประเภทซ่อมแซมหรือตัดแปลงเครื่องจักรและเครื่องยนต์ มีจำนวน 49 โรงงาน คิดเป็นอัตราการเพิ่ม 49.0 ต่อปี มีการก่อตั้งนิคมอุตสาหกรรมบางปูในตำบลบางปูใหม่

ช่วงที่ 3 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 - พ.ศ. 2528

มีจำนวนโรงงานทั้งหมด 937 โรงงานมีการจ้างงานทั้งหมด 63,055 คน มีจำนวนโรงงานเพิ่มขึ้นทั้งหมด 486 โรงงาน อัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 26.94 ต่อปี และแรงงานเพิ่มขึ้น 15,370 คน อัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 8.06 ต่อปี

จะเห็นว่าช่วงระยะเวลานี้มีการเปลี่ยนแปลงโรงงานอุตสาหกรรมมากที่สุดเนื่องจากสภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยดีขึ้น การเมืองมีเสถียรภาพ ต่างประเทศมีความเชื่อถือฐานะทางการเงินของไทยมีความมั่นคงขึ้น และเร่งรัดการส่งออก มีการพัฒนาอุตสาหกรรมพื้นฐาน ทำให้มีการลงทุนเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับอยู่ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 ซึ่งเน้นการพัฒนาเมืองหลักเมืองรอง และชุมชนชนบทให้ประสานกัน โดยชะลอความเติบโตและลดอิทธิพลทางเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานครลง ในขณะเดียวกันก็พัฒนากรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อที่จะลดปัญหาภาวะมลพิษ ปัญหาแหล่งเสื่อมโทรม อื่น ๆ จึงทำให้โรงงานอุตสาหกรรมที่มีมลภาวะ เริ่มมีการตื่นตัว ดังจะเห็นได้จากในปี พ.ศ. 2525 โดยสมาคมโรงงานฟอกหนังได้นำเอาโรงงานฟอกหนังที่ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย รวมตัวกันมาขึ้นทะเบียน ถึง 118 โรงงาน และมีการจับกลุ่มเพื่อสร้างบ่อกำจัดน้ำเสียรวมขึ้นด้วย จึงทำให้ตัวเลขของอุตสาหกรรมประเภทหนึ่ง

สัตว์เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นจำนวน 143 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 29.42 ของโรงงานที่เพิ่มขึ้น ประเภทอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นรองลงมา ได้แก่ ประเภทซ่อมแซมหรือดัดแปลงเครื่องจักรและเครื่องยนต์ โลหะและผลิตภัณฑ์โลหะ การแปรรูปไม้ และเคมีและเคมีภัณฑ์ ตามลำดับ

ตำบลที่มีโรงงานเพิ่มขึ้นมากที่สุด ได้แก่ ตำบลสำโรงเหนือ ตำบลท้ายบ้าน ตำบลบางปูใหม่ และตำบลปากน้ำ มีจำนวนโรงงาน 155, 142, 98 และ 50 โรงงานตามลำดับ โรงงานส่วนใหญ่จะตั้งอยู่บริเวณริมถนนสุขุมวิท ถนนเทพารักษ์ และเข้าสู่ในซอยห่างจากถนนสุขุมวิทและถนนเทพารักษ์ ไม่มากนัก รวมทั้งเข้าไปตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมด้วย

ช่วงที่ 4 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2529 ถึง พ.ศ. 2532

มีจำนวนโรงงานทั้งหมด 1,420 โรงงาน มีการจ้างงาน 114,955 คน มีจำนวนโรงงานเพิ่มขึ้น 483 โรงงาน หรือคิดเป็นอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 12.89 ต่อปี ในช่วงระยะเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมมาก เนื่องจากเสถียรภาพทางการเมืองและสภาพทางเศรษฐกิจดีต่อเนื่องมาจากช่วงก่อน และรัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้มีการส่งออกมากขึ้น และมีการส่งเสริมให้ตั้งเขตอุตสาหกรรมส่งออกในนิคมอุตสาหกรรมบางปูด้วย ซึ่งจะเห็นได้จากมีจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมในเขตอุตสาหกรรมส่งออก จำนวน 33 โรงงาน จากโรงงานทั้งหมด 211 โรงงานในนิคมอุตสาหกรรมบางปู

ในช่วงนี้มีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นในนิคมอุตสาหกรรมบางปู จำนวน 173 โรงงาน คิดเป็นร้อยละ 35.82 ของโรงงานที่เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2532 มีโรงงานเพิ่มขึ้นในนิคมอุตสาหกรรม 128 โรงงานและแรงงานเพิ่มขึ้น 22,896 คน

แต่เนื่องจากช่วงระยะเวลาการเปลี่ยนแปลงนี้ อยู่ระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 และฉบับที่ 6 ซึ่งได้ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมกระจายตัวออกสู่ภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้อัตราการเพิ่มขึ้นอุตสาหกรรมไม่สูงเท่าที่ควร โดยเฉพาะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ได้เน้นพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกให้เป็นบริเวณที่มีโรงงานอุตสาหกรรมหนัก และมีท่าเรือน้ำลึก จึงทำให้โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ไปลงทุนอยู่ที่บริเวณดังกล่าวนี้มาก

สำหรับประเภทอุตสาหกรรมที่เพิ่มขึ้นในช่วงระยะเวลานี้ ได้แก่ ประเภทโลหะและผลิตภัณฑ์โลหะ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอื่น ๆ ซ่อมแซมหรือตัดแปลงเครื่องจักรและเครื่องชนิด สิ่งทอ เคมีและเคมีภัณฑ์ และยางและพลาสติก จะเพิ่มขึ้นในตำบลบางปูใหม่มากที่สุด 194 โรงงาน ซึ่งรวมทั้งอยู่ในเขตนิคมอุตสาหกรรมบางปูด้วย คิดเป็นร้อยละ 40.16 ของจำนวนโรงงานที่เพิ่มขึ้น รองลงมาได้แก่ตำบลสำโรงเหนือ จำนวน 155 โรง และตำบลท้ายบ้าน 51 โรงงาน

ช่วงที่ 5 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ถึง พ.ศ. 2537

มีจำนวนโรงงานทั้งหมด 1,697 โรงงาน มีการจ้างงาน 127,840 คน มีจำนวนโรงงานเพิ่มขึ้น 277 โรงงาน หรือคิดเป็นอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 3.90 ต่อปี มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นจำนวน 12,885 คน ในช่วงระยะเวลานี้มีการเปลี่ยนแปลงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมไม่มาก เนื่องจากเสถียรภาพทางการเมืองและสภาพทางเศรษฐกิจไม่ดีเนื่องมาจากมีการปฏิวัติ-รัฐประหาร โดย รสช. เมื่อ 23 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2533 และเกิดเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ในปี 2535 นอกจากนี้รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้มีการกระจายอุตสาหกรรมออกสู่ภูมิภาค มีการส่งเสริมการลงทุนในเขต 3 และยังออกกฎหมายส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ปี 2535 อีกด้วย ทำให้โรงงานอุตสาหกรรมในเขตจังหวัดสมุทรปราการในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้นจำนวนไม่มาก

การกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณถนนเทพารักษ์

จากการศึกษาข้อมูลสถิติจากสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดและแรงงานจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า การกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดในเขตอำเภอเมืองสมุทรปราการ ซึ่งมีจำนวน 1,697 โรงงาน ในปี 2537 นั้น เป็นโรงงานอุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในเขตตำบลสำโรงเหนือ จำนวน 610 โรง คิดเป็นร้อยละ 35.95 ของโรงงานที่ตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมืองทั้งหมดที่เหลือกระจายตัวอยู่ในเขตตำบลต่าง ๆ ได้แก่ ตำบลบางปูใหม่จำนวน 372 โรงงาน ตำบลท้ายบ้าน 359 โรงงาน ตำบลปากน้ำ 147 โรงงาน ตำบลบางเมือง 85 โรงงาน ตำบลแพรกษา 69 โรงงาน ตำบลบางโปรง 23 โรงงาน และตำบลบางปูกับตำบลบางด้วน ตำบลละ 16 โรงงาน

สำหรับการกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมในเขตตำบลสำโรงเหนือ ส่วนใหญ่จะกระจายตัวอยู่ 2 ฟากถนนสายหลัก 2 สายคือ ถนนสุขุมวิท และถนนเทพารักษ์ โดยในถนนเทพารักษ์มีโรงงานอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ กระจายตัวตลอด 2 ฟากถนน ตั้งแต่ช่วงต้นถนนที่ติดกับถนนสุขุมวิท ไปจนเข้าเขตอำเภอบางพลี และอำเภอบางบ่อ ประเภทโรงงานอุตสาหกรรมบนถนนเทพารักษ์ มีหลายประเภท ตั้งแต่โรงงานขนมปังกรอบ ของเล่นเด็ก ผลิตดอกไม้พลาสติก พิมพ์ผ้า-ย้อมผ้า เครื่องไฟฟ้า สิ่งทอ อะไหล่รถยนต์ เพอร์นิเจอร์ อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อาหารสัตว์ จนถึงอุตสาหกรรมห้องเย็นแช่สัตว์น้ำ

โรงงานอุตสาหกรรมบนถนนเทพารักษ์ในเขตอำเภอเมือง ในพื้นที่ศึกษาที่มีจำนวนคนงานตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 24 โรงงาน แต่ในปี 2537 คงเหลือ 20 โรงงาน เนื่องจากมีโรงงาน บริษัทพลังทอง และไทยเสรี ดอกไม้พลาสติก ปิดกิจการไป บริษัทกัณย อิเล็กทริก เมนูแฟคเจอร์ริง จำกัด ย้ายโรงงานไปตั้งอยู่ตำบลบางพลี ถนนบางนาตราด และโรงงานบริษัทพงษ์ประวิตรอุตสาหกรรม มีจำนวนคนงานลดลงเหลือเพียง 32 คน ดังนั้นโรงงานที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษา จึงมีจำนวน 20 โรงงาน

โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มที่ 1 เป็นโรงงานอุตสาหกรรมในย่านถนนเทพารักษ์ในระยะแรก ตั้งแต่ปี 2512-2520 มีจำนวนโรงงานที่มีคนงานตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป ตั้งขึ้นจำนวน 7 โรงงานด้วยกัน โรงงานแห่งแรก คือ โรงงานเนสเล่ ประเทศไทยก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2512

ในระยะเวลาใกล้เคียงกัน โรงงานบริษัทสีไทยกันไซเมนต์ จำกัด ก็จัดตั้งขึ้นในปี 2512 เช่นกัน โรงงานที่ตั้งตามมาได้แก่ โรงงาน บริษัทอุตสาหกรรมไหมและผ้าพิมพ์ บริษัทไทยฮีโน่อุตสาหกรรม จำกัด บริษัทกันยงอิเล็กทรอนิกส์ แมนแฟคเจอร์ริง บริษัทกระดาษชนฮาร (เดิมคือโรงงานกระดาษแม่น้ำ) และบริษัทพลังทอง จำกัด โดยโรงงานที่ตั้งในระยะแรกนี้จะเกาะกลุ่มกันอยู่ระหว่างหลักกิโลเมตรที่ 2-3 โรงงานที่ก่อตั้งในระยะหลังจากปี 2520 แต่ยังเกาะกลุ่มบริเวณถนนเทพารักษ์ ได้แก่ โรงงานบริษัทสยามร่วมกิจสหมิตร และบริษัทวิศว์พงศ์ จำกัด ก่อตั้งในปี 2522

โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มที่ 2 มีจำนวน 6 โรงงาน เกาะกลุ่มอยู่เลขสี่แยกศรีนครินทร์-เทพารักษ์ ประมาณ 1 กิโลเมตร ประกอบด้วย โรงงานบริษัทซีเกทประเทศไทย จำกัด บริษัทที่เอ็มการ์เม้น บริษัทนานมีอุตสาหกรรม จำกัด บริษัทเอสซี อุตสาหกรรม จำกัด บริษัทอุตสาหกรรมไหมและผ้าพิมพ์ จำกัด และบริษัทจุกาแก้ว จำกัด

โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มที่ 3 มีจำนวน 6 โรงงานเช่นกัน ตั้งเกาะกลุ่มประมาณหลักกิโลเมตรที่ 6-7 บนถนนเทพารักษ์ ประกอบด้วยโรงงาน บริษัท N.CR. รีบเบอร์อินดัสตรี จำกัด บริษัทโรงงานจิตเส็ง จำกัด และบริษัทอาติฟรอล่า แมนแฟคเจอร์ และคอป้อเรชั่น

ทางการจ้างงานของโรงงานอุตสาหกรรมในพื้นที่ศึกษา โรงงานอุตสาหกรรมที่มีคนงานตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป มีจำนวนทั้งสิ้น 14,092 คน ในปี 2534 และเพิ่มขึ้นเป็น 21,172 ในปี 2537 หรือเพิ่มขึ้นจำนวน 7,178 คน ในจำนวนคนงานทั้งหมดเป็นคนงานชายจำนวน 4,016 คิดเป็นร้อยละ 18.97 ของคนงานทั้งหมด เป็นคนงานหญิงจำนวน 17,156 คน คิดเป็นร้อยละ 80.03 ของคนงานทั้งหมด . โรงงานที่มีการจ้างงานมากที่สุดคือ โรงงาน บริษัทซีเกทประเทศไทย จำกัด มีการจ้างงานในปี 2534 จำนวน 7,305 คน เพิ่มขึ้นเป็น 12,975 คน ในปี 2537 เพิ่มขึ้นถึง 5,670 คน โรงงานที่มีการจ้างงานรองลงมาคือ บริษัทสุรพลชัยฟู๊ดส์ มีการจ้างงานในปี 2537 จำนวน 1,724 คน

เมื่อพิจารณาการจ้างงานจากกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า โรงงานในกลุ่มที่ 1 ที่ตั้งอยู่ต้นถนนเทพารักษ์ มีการจ้างงานรวมในปี 2534 จำนวน 2,510 คน จำนวนคนงานลดลงเล็กน้อยเหลือ 2,284 คนในปี 2537 โรงงานในกลุ่มที่ 2 มีการจ้างงานในปี 2534 คน เพิ่มขึ้นจำนวน 6,644 คน เป็น 14,652 คนในปี 2537 คิดเป็นอัตราเพิ่มร้อยละ 27.66 ต่อปี โรงงานในกลุ่มที่ 3 มีการจ้างงานในปี 2534 จำนวน 6,004 ในปี 2534 จำนวนคนงานลดลงเหลือ 4,236 คน ในปี 2537 ดังแสดงในตารางที่ 4-7 และแผนที่ 4-3 (ดูรูปที่ 4-13 ถึง 4-42)

สำหรับการเข้าถึงพื้นที่ศึกษาบริเวณถนนเทพารักษ์นั้น มีการคมนาคมทางถนนเป็นหลัก โดยเข้าถึงได้จากถนนสุขุมวิท ถ้ามาจากสี่แยกบางนา ผ่านตลาดสำโรงข้ามคลองสำโรงมาถึงทางแยกด้านซ้ายมือจะถึงถนนเทพารักษ์ ถนนสายหลักอีกสายหนึ่ง คือ ถนนศรีนครินทร์ตัดกับถนนเทพารักษ์บริเวณกิโลเมตรที่ 4 การเดินทางสัญจรในพื้นที่ส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ โดยมีรถประจำทางผ่านจำนวนหลายสาย เช่น สายสำโรง-หนามแดง สำโรง-บางปลา สำโรง-บางพลี และสำโรงบางบ่อ เป็นต้น ส่วนใหญ่มีต้นทางอยู่ที่ตลาดสำโรงบริเวณท่ารถหลังหน้าสรรพสินค้าอิมพีเรียลสำโรง สำหรับการเดินทางสัญจรทางน้ำซึ่งมีคลองคูข่านไปกับถนนเทพารักษ์นั้นในอดีตเป็นเส้นทางสัญจรที่สำคัญ แต่ในปัจจุบันได้ลดบทบาทลงไปจนไม่มีการใช้ประโยชน์จากการสัญจรทางน้ำอีกต่อไป (ดูรูปที่ 4-1 ถึง 4-12)

การเดินทางมาทำงานของพนักงานที่ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมบริเวณถนนเทพารักษ์นั้นมีทั้งการเดินทางโดยรถประจำทาง (รถสองแถว) รถจักรยานยนต์รับจ้าง รถยนต์ส่วนตัว รถสวัสดิการรับส่ง รถจักรยาน ตลอดจนเดินเท้ามาทำงาน สำหรับผู้ที่พักอยู่ไม่ไกลจากโรงงานที่ทำงาน

ตารางที่ 4-7 แสดงจำนวนโรงงานอุตสาหกรรม เงินทุนจดทะเบียน ประเภท และจำนวนแรงงาน ปี 2534 - 2537

ชื่อโรงงาน	ปีตั้ง	ประเภท	ทุน	จำนวนคนงานปี 2534			จำนวนคนงานปี 2537			การเปลี่ยนแปลง 2534-2537		
				ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
1 บ.เนสท์เล่ ประเทศไทย จก.	2512	5(3)	469.35	514	144	658	265	127	392	(249)	(17)	(266)
2 บ.สีไทยกันโซเพ้นท์ จก.	2512	45(1)	19.38	59	46	105	86	72	158	27	26	53
3 บ.อุตสาหกรรมไหมและพิมพ์ผ้า จก.	2513	22(4)	102.42	153	225	378	125	178	303	(28)	(47)	(75)
4 บ.ไทยอีโนอุตสาหกรรม จก.	2513	77(1)	1,522.00	271	4	275	537	35	572	266	31	297
5 บ.กระดาษชนฮาร จก.	2515	38(2)	5.00	152	73	225	210	140	350	58	67	125
6 บ.ตะวันออกโพลีเมอร์อุตสาหกรรม จก.	2521	32(6)	32.00	150	120	270	246	218	464	96	98	194
7 บ.วิศวะพงศ์ จก.	2522	58(1)	35.00	176	205	381	107	43	150	(69)	(162)	(231)
8 บ.สยามร่วมกิจสหมิตร จก.	2522	47(1)	10.00	38	76	114	65	92	157	27	16	43
9 บ.สุรพลซีทีดี จก.	2523	92-3	3.80	19	793	812	125	1,599	1,724	106	806	912
10 ศรีไทยปศุสัตว์	2524	10(2)	93.40	302	72	374	89	13	102	(213)	(59)	(272)
11 บ.เอ็นซีอาร์ รับเบอร์อินดัสตรี จก.	2524	52(2)	11.10	60	60	120	75	60	135	15	0	15
12 บ.จุฑาแก้ว จก.	2524	10(2)	9.00	25	96	121	35	162	197	10	66	76
13 บ.เอส.ซี. อุตสาหกรรม จก.	2526	87(2)	78.00	0	172	172	140	411	551	140	239	379
14 บ.บานมีอุตสาหกรรม จก.	2526	87(2)	30.00	0	110	110	215	384	599	215	274	489
15 บ.โรงงานจิตเฮง ประเทศไทย จก.	2527	87(1)	13.60	20	80	100	13	89	102	(7)	9	2
16 บ.อาร์ดีฟลอร่า แมนูแฟคเจอร์เซอร์ จก.	2529	87(4)	9.00	60	116	176	111	275	386	51	159	210
17 บ.ซีเกทเทคโนโลยี ประเทศไทย จก.	2532	69-1	775.00	485	6,820	7,305	1,118	11,857	12,975	633	5,037	5,670
18 บ.อาร์ดีฟลอร่า คอร์ปอเรชั่น จก.	2532	87(4)	40.50	305	1,000	1,305	278	1,068	1,346	(27)	68	41
19 บ.ทีเอ็มการ์เมนต์ จก.	2533	28(1)	26.00	0	300	300	12	318	330	12	18	30
20 บ.อัลฟาไฟเบอร์ จก.	2533	32(6)	26.80	57	3	60	164	15	179	107	12	119
21 บ.พงษ์ประวิตรอุตสาหกรรม จก.	2524	92-1	30.50	30	100	130	15	17	32	(15)	(83)	(98)
22 บ.กันยงอิเล็กทรอนิกส์ แมนูแฟคเจอร์ จก.**	2513	70-1	38.00	109	194	303	-	-	-	-	-	-
23 บ.พลังทอง จก. ***	2517	63(2)	17.23	110	0	110	-	-	-	-	-	-
24 บ.ไทยเสรีดอกไม้พลาสติก จก. ***	2525	53(1)	14.00	4	184	188	-	-	-	-	-	-
รวม			3,411.08	3,099	10,993	14,092	4,016	17,156	21,172	1,170	6,641	7,811

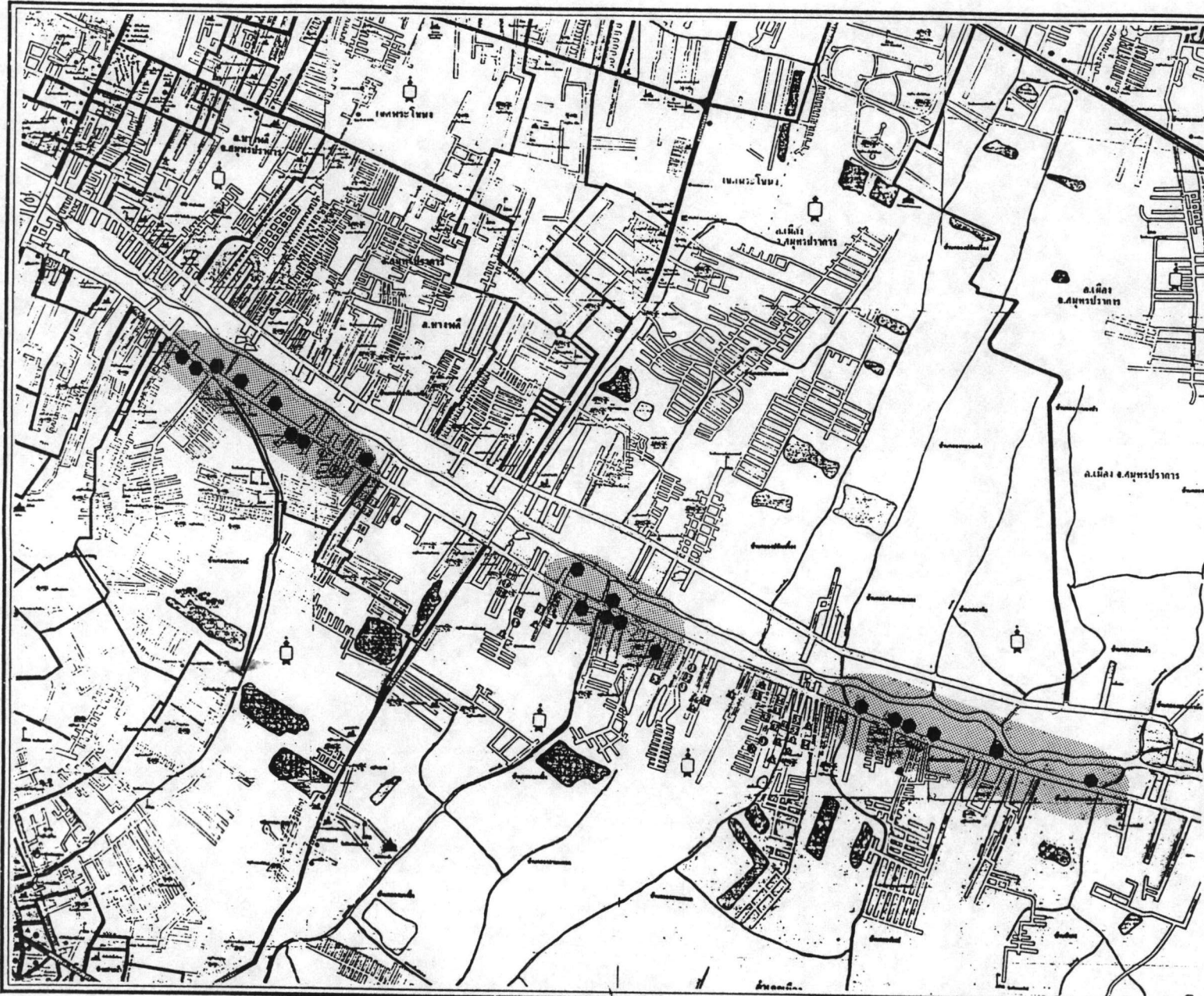
ในปี 2534 มีโรงงานที่มีแรงงานเกิน 100 คน จำนวน 23 โรง ในปี 2537 มีจำนวนโรงงานเพิ่ม-ลด แล้วคงเหลือจำนวน 20 โรงที่มีแรงงานเกิน 100 คน

* โรงงานที่มีจำนวนแรงงานลดลงจากเกิน 100 คน เป็นไม่ถึง 100 คน

** โรงงานที่ย้ายที่ตั้งโรงงานออกไปจากบริเวณถนนเทพารักษ์

*** โรงงานที่ปิดกิจการ

ที่มา : อุตสาหกรรมจังหวัด และสำนักงานแรงงานจังหวัดสมุทรปราการ

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงและ
ความต้องการที่อยู่อาศัยของ
ผู้ใช้แรงงานภาคอุตสาหกรรม
บริเวณถนนเทพารักษ์
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง :
ที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมที่มี
จำนวนคนงานมากกว่า 100 คน

สัญลักษณ์
● โรงงานอุตสาหกรรม

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

แผนที่ 4-3
ภาควิชาเคหการ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

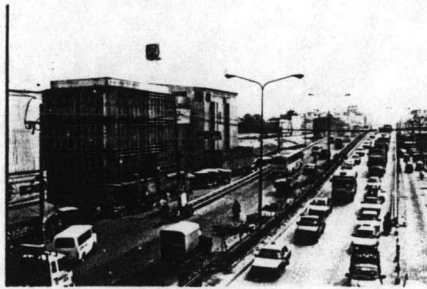
เหนือ

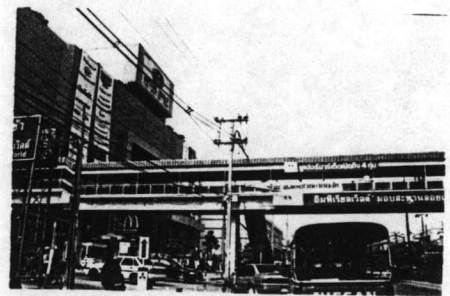

รูปที่ 4-1 ถนนสุขุมวิท
มาจากสี่แยกบางนา

รูปที่ 4-2 ถนนสุขุมวิท ช้าม
คลองสำโรงมุ่งไปสู่ถนนเทพารักษ์

รูปที่ 4-3 บริเวณชุมชนปากซอย
วัดด่านสำโรง ริมถนนสุขุมวิท

รูปที่ 4-4 ท่าอิมพีเรียลสำโรง
ซึ่งด้านหลังเป็นคิวดรหลายสาย

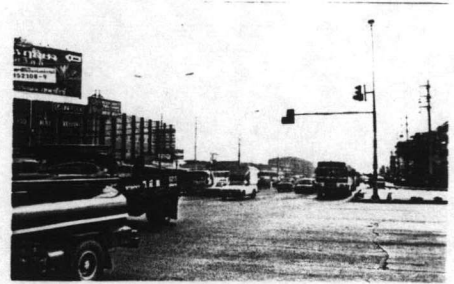
รูปที่ 4-5 บริเวณต้นถนนเทพารักษ์
ตัดกับถนนสุขุมวิท

รูปที่ 4-6 ถนนสุขุมวิทตัดกับถนนเทพารักษ์
มุ่งไปสู่จังหวัดสมุทรปราการ

รูปที่ 4-7 ถนนถนนเทพารักษ์

รูปที่ 4-8 สีแยกถนนเทพารักษ์
ตัดถนนศรีนครินทร์

รูปที่ 4-9 สภาพการจราจรติดขัด
บนถนนเทพารักษ์ ทิศทางเข้าเมือง

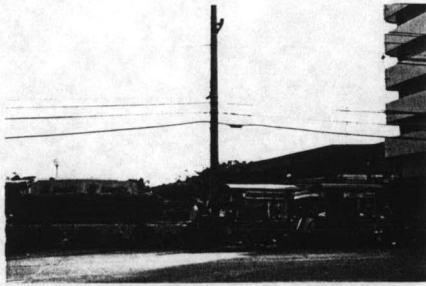
รูปที่ 4-10 สภาพคลองสำโรง ซึ่งขนาน
ไปกับถนนเทพารักษ์

รูปที่ 4-11 รถสองแถวใหญ่
สำโรง-บางพลี

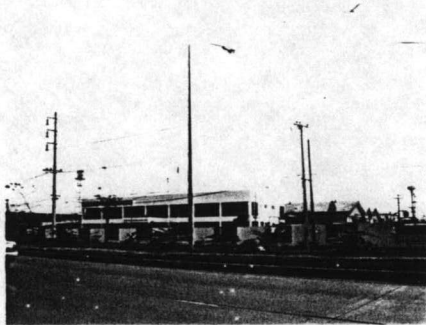
รูปที่ 4-12 รถสองแถวเล็ก
สำโรง-หนองแดง

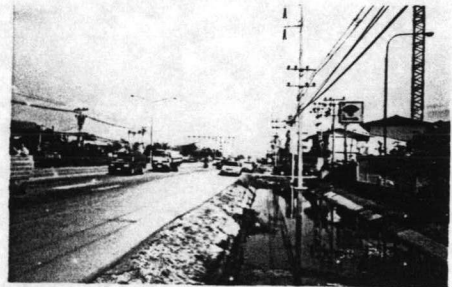
รูปที่ 4-13 โรงงานซีเทคเทคโนโลยี
ประเทศไทย จำกัด

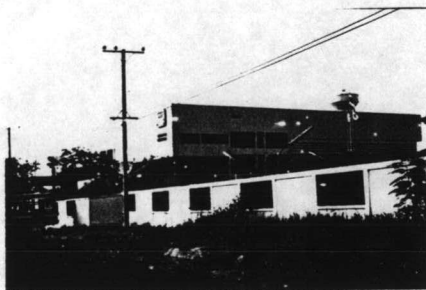
รูปที่ 4-14 โรงงานไทยฮีโนะอุตสาหกรรม จำกัด

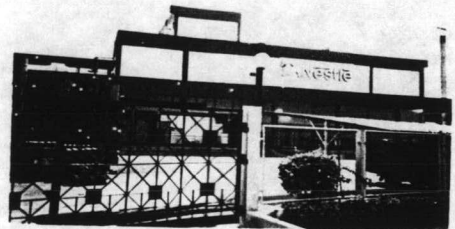
รูปที่ 4-16 โรงงานภปบอนด์เดนิม จำกัด

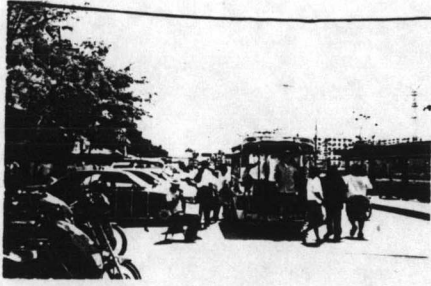
รูปที่ 4-16 โรงงานสีไทยกันไซเพนต์ จำกัด

รูปที่ 4-17 โรงงานสุรพลซีฟู้ด จำกัด

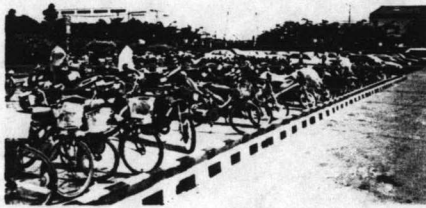
รูปที่ 4-18 โรงงานเนสเล่ ประเทศไทย จำกัด

รูปที่ 4-19 รดสองแถว พาหนะที่
พนักงานซีเกทส่วนใหญ่ใช้
เดินทางมาทำงาน

รูปที่ 4-20 ร้านค้าแผงลอย-รถเข็น
บริเวณหน้าโรงงานซีเกท

รูปที่ 4-21 รดจักรยาน-รดจักรยานยนต์
พาหนะที่พนักงานซีเกทใช้เดินทางมาทำงาน

รูปที่ 4-22 รดยนต์ที่พนักงาน
ซีเกทใช้เดินทางมาทำงาน

รูปที่ 4-23 ตู้ ATM. บริเวณทางเข้า-ออก
โรงงานซีเกท

รูปที่ 4-24 พนักงานโรงงานซีเกท
ระหว่างเปลี่ยนกะทำงาน

รูปที่ 4-25 ร้านขายอาหารใน
โรงอาหารโรงงานซีเกท

รายการอาหาร		
▲ ข้าวผัดผัสดำ ข้าวผัดหมู ข้าวผัดไก่ ข้าวผัดอกไก่		10
ข้าวผัดหมู ข้าวผัดอกไก่ ข้าวผัดอกหมู ข้าวผัดอกไก่		10
▲ ข้าวผัดหมู ข้าวผัดอกไก่ ข้าวผัดอกหมู ข้าวผัดอกไก่		8
▲ ข้าวผัดหมู ข้าวผัดอกไก่ ข้าวผัดอกหมู ข้าวผัดอกไก่		8
▲ ข้าวผัดหมู ข้าวผัดอกไก่ ข้าวผัดอกหมู ข้าวผัดอกไก่		10
▲ ข้าวผัดหมู ข้าวผัดอกไก่ ข้าวผัดอกหมู ข้าวผัดอกไก่		10
▲ ข้าวผัดหมู ข้าวผัดอกไก่ ข้าวผัดอกหมู ข้าวผัดอกไก่		12
▲ ข้าวผัดหมู ข้าวผัดอกไก่ ข้าวผัดอกหมู ข้าวผัดอกไก่		12
▲ ข้าวผัดหมู ข้าวผัดอกไก่ ข้าวผัดอกหมู ข้าวผัดอกไก่		3
▲ ข้าวผัดหมู ข้าวผัดอกไก่ ข้าวผัดอกหมู ข้าวผัดอกไก่		8
▲ ข้าวผัดหมู ข้าวผัดอกไก่ ข้าวผัดอกหมู ข้าวผัดอกไก่		10
▲ ข้าวผัดหมู ข้าวผัดอกไก่ ข้าวผัดอกหมู ข้าวผัดอกไก่		2

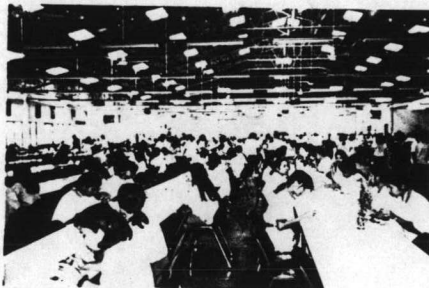
รูปที่ 4-26 รายการอาหารและราคา
ภายในโรงอาหารโรงงานซีเกท

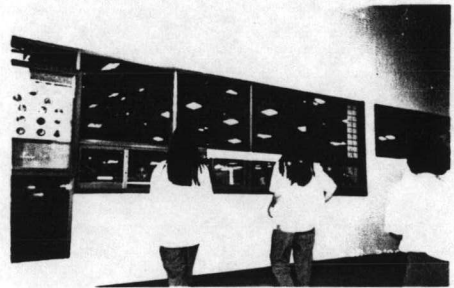
รูปที่ 4-27 ร้านขายน้ำ ใน
โรงอาหารโรงงานซีเกท

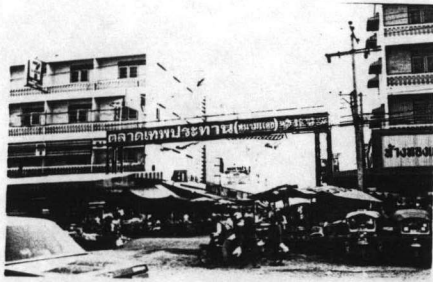
รูปที่ 4-28 ร้านขายขนม ใน
โรงอาหารโรงงานซีเกท

รูปที่ 4-29 สภาพโรงอาหารของ
โรงงานซีเกท

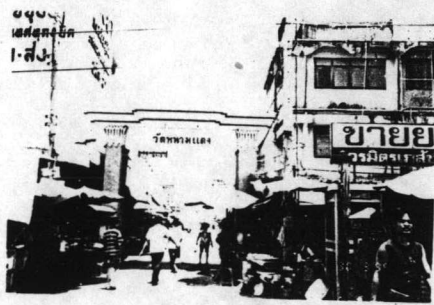
รูปที่ 4-30 การซื้ออาหารได้โดย
แลกซื้อคูปอง

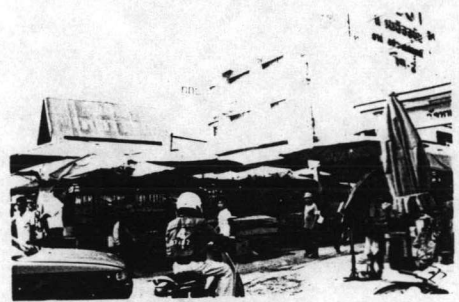
รูปที่ 4-31 ตลาดเทพประทาน
ตรงข้ามวัดหนามแดง

รูปที่ 4-32 ตลาดเทพารักษ์ ย่านสำโรง

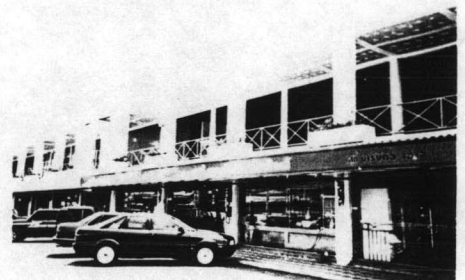
รูปที่ 4-33 วัดหนามแดง ย่านชุมชน
ที่มีคนงานในโรงงานพักอยู่จำนวนมาก

รูปที่ 4-34 บริเวณตลาดวัดหนามแดง

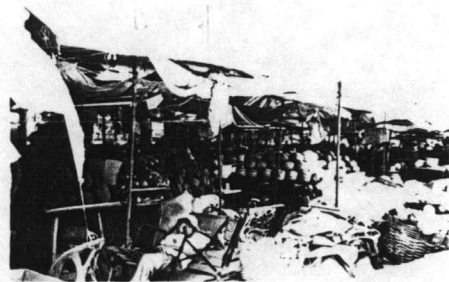
รูปที่ 4-35 ซูเปอร์มาร์เก็ตเปิดใหม่
ย่านถนนเทพารักษ์

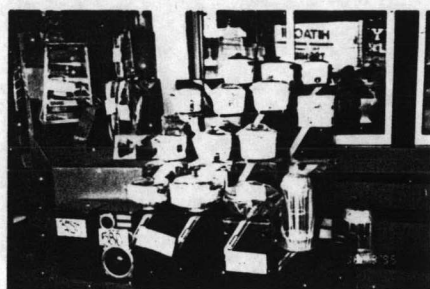
รูปที่ 4-36 ร้านอาหารเปิดใหม่
เชิงหมู่บ้านทีพวัลย์
ถนนเทพารักษ์

รูปที่ 4-37 คีวรถจักรยานยนต์ รับจ้าง
หน้าทางเข้า วัดพนมแดง

รูปที่ 4-38 ร้านขายอาหาร-ผลไม้
หน้าวัดพนมแดง

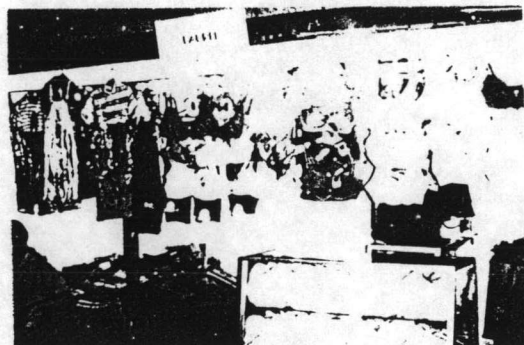
รูปที่ 4-39 หม้อหุงข้าวขนาดเล็ก
เตารีด โคมก้นยุง ของใช้จำเป็น

รูปที่ 4-40 ร้านขายเสื้อผ้าในตลาด
พนมแดง

รูปที่ 4-41 ร้านขายของใช้จำเป็น
ในตลาดพนมแดง

รูปที่ 4-42 ร้านขายชุดชั้นในสตรี
ในตลาดพนมแดง

การใช้ที่ดินและการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัย

1. การใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย การสร้างบ้านพักอาศัยจะเป็นไปตามลักษณะการตั้งถิ่นฐานของประชากรจะกระจายตัวอยู่ริมแม่น้ำลำคลอง ตามถนนสายสำคัญในอำเภอเมือง บริเวณที่ใกล้กับที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรม และบริเวณใกล้ศูนย์กลางของชุมชนและย่านการค้า ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้ คือ

ก. ที่อยู่อาศัยเบาบาง จะกระจายตัวอยู่บริเวณพื้นที่เกษตรกรรม ได้แก่ ตำบลแพรเทศา ตำบลบางปู ตำบลบางด้วน

ข. ที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง ซึ่งจะกระจายตัวอยู่ตามถนน และใกล้แหล่งชุมชนย่อยต่าง ๆ ได้แก่ บริเวณตำบลบางโปรง ตำบลท้ายบ้าน ตำบลบางปูใหม่

ค. ที่อยู่อาศัยหนาแน่นและชุมชนแออัด จะกระจายตัวอยู่ในเขตเมืองใกล้ศูนย์กลางการค้าและบริการ และใกล้แหล่งงานบริเวณข้างโรงงานอุตสาหกรรม มีทั้งรูปแบบเป็นหมู่บ้านจัดสรรและแหล่งชุมชนแออัด ได้แก่ บริเวณตำบลปากน้ำ ตำบลสำโรงเหนือ ตำบลบางเมืองและบางส่วนของตำบลท้ายบ้านและตำบลบางปูใหม่

2. ประเภทของที่พักอาศัย แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

ก. ประเภทบ้านเดี่ยว มีอยู่ทั่วไปในอำเภอเมืองสมุทรปราการ จะเป็นที่พักอาศัยของประชากรที่มีรายได้ปานกลางและรายได้สูงจะอาศัยอยู่

ลักษณะอาคารเป็นไม้ จะพบมากบริเวณแหล่งที่ตั้งชุมชนเก่าและบริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา ตำบลปากน้ำ ตำบลบางด้วน ปัจจุบันทรุดโทรม และมีการตัดแปลงไป ลักษณะอาคารที่เป็นครึ่งตึกครึ่งไม้ ส่วนใหญ่เป็นที่พักอาศัยของคนมีรายได้ปานกลาง จะกระจายตัวอยู่ใกล้กับแหล่งชุมชน ย่านการค้า และถนนสายต่าง ๆ พบมากบริเวณตำบลปากน้ำ ตำบลสำโรงเหนือ ตำบลบางเมือง

ลักษณะอาคารที่เป็นตึก จะกระจายอยู่ห่างจากศูนย์กลางชุมชน และ บริเวณถนนสายใหม่ เช่น ถนนศรีนครินทร์ บริเวณชานเมือง พบมากในตำบลสำโรงเหนือ ตำบลบางเมือง และตำบลแพรกษา

ข. บ้านแถวหรือตึกแถว ส่วนมากเป็นอาคารพาณิชย์ จะอยู่บริเวณศูนย์กลางของชุมชนและย่านการค้า บริเวณสุขุมวิท ถนนเทพารักษ์ ถนนท้ายบ้าน ถนนศรีนครินทร์ และ ซอยวัดค่านสำโรง อยู่ในตำบลปากน้ำ และตำบลสำโรงเหนือ

ค. บ้านจัดสรร ในอำเภอเมืองสมุทรปราการ มีบ้านจัดสรรจำนวนมาก ทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่ตั้งอยู่บริเวณริมถนนสายหลัก โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2530 มีการจดทะเบียนที่อยู่อาศัยเพียงจำนวน 2,927 หน่วย และในปี พ.ศ. 2534 มีการจดทะเบียนที่อยู่อาศัยจำนวน 17,521 หน่วย รวมจำนวนหน่วยที่อยู่อาศัยที่จดทะเบียนเพิ่มขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 6 ระหว่างปี 2530-2534 จำนวน 38,028 หน่วย โดยพบมากในตำบลสำโรงเหนือ ตำบลบางเมือง ตำบลท้ายบ้าน และตำบลบางด้วน

ถนนเทพารักษ์ ระยะทาง 26 กิโลเมตร มีจำนวน 60 ราย อยู่ในเขต อำเภอเมือง 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 70 เป็นบ้านจัดสรร 27 ราย อพาร์ทเมนต์ 8 ราย และ คอนโดมิเนียม 7 ราย ในปี 2532 และเพิ่มขึ้นเป็น 98 ราย เป็นบ้านจัดสรร 43 ราย อพาร์ทเมนต์ 45 ราย คอนโดมิเนียม 10 ราย ในปี 2537

ง. บ้านเช่า ในปัจจุบันนี้อำเภอเมืองสมุทรปราการ แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรมมาก ซึ่งแรงงานเหล่านี้ได้อพยพเข้ามาในอำเภอเมืองมาก ทำให้มีการสร้างบ้านพักอาศัยรองรับคนงานเหล่านี้ ซึ่งจะอยู่ใกล้กับแหล่งงานหรือโรงงานอุตสาหกรรม

บ้านเช่าสำหรับผู้มีรายได้น้อย จะมีลักษณะเป็นอาคารชั้นเดียว เป็นห้องแถวยาว มีประมาณ 10-15 ห้อง จะตั้งอยู่ใกล้กับโรงงานอุตสาหกรรม บริเวณตำบลท้ายบ้าน ตำบลบางปูใหม่ ตำบลสำโรงเหนือ

บ้านเช่าสำหรับผู้มีรายได้อานกลางและรายได้น้อยจะมีลักษณะเป็นอาคารตึกมีหลายชั้นแบ่งเป็นห้อง ๆ ให้เช่า ได้แก่พวกคอร์ต อพาร์ทเมนท์ คอนโดมิเนียม แมนชั่น ซึ่งจะตั้งอยู่ใกล้กับบริเวณศูนย์กลางชุมชนและถนนสายหลัก การคมนาคมสะดวกเข้าถึงได้ดี เนื่องจากที่ดินบริเวณศูนย์กลางคมนาคมมีราคาแพงและมีเนื้อที่น้อย จึงทำให้เกิดเป็นอาคารหลายชั้นขึ้นมาจะพบมากบริเวณถนนชัชวาทัดด้านสำโรง ถนนเทพารักษ์ ในตำบลสำโรงเหนือ ถนนศรีนครินทร์ ตำบลบางเมือง ถนนสุขุมวิท ในตำบลสำโรงเหนือ ตำบลปากน้ำ ตำบลท้ายบ้าน และตำบลบางปูใหม่ สำโรงเหนือ ตำบลบางเมือง ตำบลปากน้ำ ตำบลท้ายบ้าน ตำบลบางปูใหม่ และตำบลบางปู

จากการสำรวจภาคสนาม บนถนนเทพารักษ์ทั้งเส้นมีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ 201 โรงอยู่ในเขตอำเภอเมืองทั้งหมด 109 โรงหรือคิดเป็นร้อยละ 54.23 ของโรงงานที่ตั้งอยู่บนถนนเทพารักษ์ หรือร้อยละ 7.68 ของโรงงานทั้งหมดในอำเภอเมือง เป็นโรงงานที่มีจำนวนคนงานมากกว่า 100 คน จำนวน 20 โรง มีบ้านจัดสรรตั้งอยู่ในเขตอำเภอเมือง 43 ราย คอนโดมิเนียม 10 ราย และอพาร์ทเมนท์-แมนชั่น จำนวน 45 ราย บนถนนเทพารักษ์ ดังแสดงในตารางที่ 4-8 และแผนที่ 4-3 ถึง 4-6

การกระจายตัวของที่อยู่อาศัยของพนักงานที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมบริเวณถนนเทพารักษ์

การกระจายตัวของที่อยู่อาศัยของพนักงานที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมบริเวณถนนเทพารักษ์ จะกระจายตัวตั้งอยู่ในบริเวณที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ และสามารถจัดกลุ่มตามการกระจายตัว ได้เป็น 5 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 กระจายตัวอยู่ต้นถนนเทพารักษ์ เป็นอาคารพักอาศัย 5-8 ชั้น จำนวน 7 โครงการ มีจำนวนหน่วยพักอาศัยทั้งสิ้น 1,386 หน่วย เป็นอพาร์ทเมนท์ให้เช่า และอาคารชุดพักอาศัยที่เปิดดำเนินการแล้ว 6 โครงการ และกำลังก่อสร้าง 1 โครงการ คือ เรือนทองอพาร์ทเมนท์ ที่พักอาศัยในกลุ่มที่ 1 นี้ เป็นโครงการที่เปิดดำเนินการมาไม่เกิน 5 ปี อัตราค่าเช่า 1,700-2,500 บาทต่อเดือน สำหรับอาคารชุดพักอาศัย สลักลิขณ์คอนโด มีราคาขาย 304,900 บาทต่อหน่วย

กลุ่มที่ 2 กระจายตัวอยู่โดยรอบกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยอาคารพักอาศัย 7 โครงการ จำนวน 1,108 หน่วย เป็นอาคารพักอาศัย 3-8 ชั้น อาคารพักอาศัยในกลุ่มนี้ 2 โครงการคือ เจริญงามอพาร์ทเมนท์ และ NKK คอนโดมิเนียม เปิดดำเนินการมาก่อนปี 2532 สำหรับอีก 5 โครงการเปิดดำเนินการระหว่างปี 2532-2535 อัตราค่าเช่าอยู่ระหว่าง 1,700-1,800 บาทต่อเดือน

กลุ่มที่ 3 กระจายตัวอยู่ใกล้กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มที่ 2 ใกล้โรงงานซีเกท ประกอบด้วยโครงการที่พักอาศัย 15 โครงการจำนวน 2,130 หน่วย ที่พักอาศัยในกลุ่มนี้ตั้งแต่ 4 ชั้น จนถึง 11 ชั้น อัตราค่าเช่าอยู่ระหว่าง 1,500-2,000 บาทต่อเดือน โครงการที่พักอาศัยให้เช่าในกลุ่มนี้ ส่วนใหญ่กระจายตัวอยู่โดยรอบโรงงานซีเกท เช่น โครงการ G.P.S. แมนชั่น ลานดาวทาวเวอร์ วิเศษอพาร์ทเมนท์ สุภาภรณ์ อพาร์ทเมนท์ เทวาคอนโด และ K.S. แมนชั่น เป็นต้น

กลุ่มที่ 4 กระจายตัวอยู่ระหว่างกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มที่ 2 กลุ่มที่ 3 อยู่บริเวณตลาดวัดหนามแดงเป็นบริเวณที่มีที่พักอาศัยหนาแน่นที่สุดบนถนนเทพารักษ์ ประกอบด้วยโครงการที่อยู่อาศัย 27 โครงการ จำนวน 2,985 หน่วย โครงการส่วนใหญ่ในกลุ่มนี้เป็นอพาร์ทเมนต์ 3-5 ชั้น รั้บราคาเช่าอยู่ระหว่าง 1,200-3,000 บาทต่อเดือน การที่บริเวณนี้มีจำนวนโครงการที่พักอาศัยอยู่หนาแน่นเนื่องจากเป็นแหล่งชุมชนใกล้ตลาดหนามแดง และอยู่ระหว่างโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ 3 โครงการที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในกลุ่มนี้คือโครงการเพิ่มสิน คอนโดทาวน์ มีจำนวน 644 หน่วย เป็นอาคาร คสล. 8 ชั้น ตั้งอยู่ด้านหลังโรงงานซีเกท อัตราค่าเช่าอยู่ระหว่าง 1,700-2,000 บาท

กลุ่มที่ 5 กระจายตัวอยู่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรมในกลุ่มที่ 3 บริเวณหลักกิโลเมตรที่ 6-7 เป็นที่ตั้งของที่พักอาศัย 5 โครงการ จำนวน 333 หน่วย เป็นอาคารพักอาศัยขนาดเล็ก-ขนาดกลาง 3-6 ชั้น อัตราค่าเช่าระหว่าง 1,300-2,000 บาทต่อเดือน (ดังแสดงในตารางที่ 4-8, แผนที่ 4-4 ถึง 4-7 และรูปที่ 4-43 ถึง 4-90)

ตารางที่ 4-8 แสดงชื่อโครงการ ที่ตั้ง จำนวนห้อง ค่าเช่า ของที่พักอาศัยลักษณะเช่าบริเวณถนนเทพารักษ์

หมายเลขที่	ชื่อโครงการ	ชอย	จำนวน ชั้น	จำนวน ห้อง	ลักษณะ อาคาร	ค่าเช่า ต่อเดือน (บาท)	สภาพ/ปีที่ดำเนินการ			หมายเหตุ
							ใหม่ < 2 ปี	ปานกลาง 2 - 5 ปี	เก่า > 5 ปี	
1	จุฬาวาส อพาร์ทเมนท์	ไม่มีชื่อชอย	6	270	คสล 6 ชั้น	1,800		1		มี 5 หลัง
2	ธีรธรรม อพาร์ทเมนท์	ไม่มีชื่อชอย	6	200	คสล 6 ชั้น	1,800		1		
3	เลิศสกุล อพาร์ทเมนท์	ชอยรีลือ	6	50	คสล 6 ชั้น	1,700	1			ชั้นล่างสำนักงาน./จอดรถ
4	หิรัญ อพาร์ทเมนท์	ชอยนารายณ์ 2	6	30	คสล 6 ชั้น	1,800	1			ชั้นล่างร้านค้า/จอดรถ
5	เรือนทอง อพาร์ทเมนท์	ริมถนนใหญ่	7	-	คสล มากกว่า 7 ชั้น	-	1			กำลังก่อสร้าง
6	เจริญชัยคอนโด 2	ไม่มีชื่อชอย	8	476	คสล 8 ชั้น	2,500		1		
7	ศุภลักษณ์ คอนโด	ไม่มีชื่อชอย	5	360	คสล 5 ชั้น	2,500		1		
กลุ่มที่ 1				1,886						
8	เจริญงาม อพาร์ทเมนท์	ชอยหอมเสนาอ	5	20	คสล 5 ชั้น	1,800			1	
9	ไม่มีชื่อ	ชอยเทวา 2	8	280	คสล 8 ชั้น	1,700		1		ชั้นล่างร้านค้า
10	เทพารักษ์ คอนโดทาวน์	ชอยเรวัต	5	320	คสล 5 ชั้น	1,700		1		ชั้นล่างร้านค้า/จอดรถ
11	NKK คอนโดมิเนียม	ชอยเรวัต	7	132	คสล 7 ชั้น	1,800			1	
12	อุดมวรรณ อพาร์ทเมนท์	ถนนส่วนบุคคล	6	200	คสล 6 ชั้น	1,700		1		
13	สุภารัตน์ อพาร์ทเมนท์	ถนนส่วนบุคคล	5	90	คสล 5 ชั้น	1,800		1		
14	พุศตรี อพาร์ทเมนท์	ชอยกรเกียรติ 2	3	66	คสล 3 ชั้น	1,700		1		
กลุ่มที่ 2				1,108						
15	ฉันทนาถ อพาร์ทเมนท์	ไม่มีชื่อชอย	5	80	คสล 5 ชั้น	1,500		1		
16	เสริมสุข อพาร์ทเมนท์	ไม่มีชื่อชอย	4	48	คสล 4 ชั้น	1,700			1	ชั้นล่างร้านค้า
17	เทพารักษ์ อพาร์ทเมนท์	ไม่มีชื่อชอย	5	70	คสล 5 ชั้น	1,800		1		
18	หอยวิญ	ชอยภัทรนิเวศน์	5	120	คสล 5 ชั้น	1,500	1			
19	ลานดาวทาวเวอร์	ชอยภัทรนิเวศน์	11	360	คสล 11 ชั้น	1,800		1		
20	วิเศษ อพาร์ทเมนท์	ชอยภัทรนิเวศน์	6	150	คสล 6 ชั้น	1,700			1	
21	สุภาภรณ์ อพาร์ทเมนท์	ชอยศรีมิตร	7	220	คสล 7 ชั้น	1,800	1			

ตารางที่ 4-8 แสดงชื่อโครงการ ที่ตั้ง จำนวนห้อง ค่าเช่า ของที่พักอาศัยลักษณะเช่าบริเวณถนนเทพารักษ์ (ต่อ)

หมายเลขที่	ชื่อโครงการ	ชอย	จำนวน ชั้น	จำนวน ห้อง	ลักษณะ อาคาร	ค่าเช่า ต่อเดือน (บาท)	สภาพ/ปีที่ดำเนินการ			หมายเหตุ
							ใหม่ < 2 ปี	ปานกลาง 2 - 5 ปี	เก่า > 5 ปี	
22	สุพัตรา อพาร์ทเมนท์	ชอยศรีมิตร	5	140	คสล 5 ชั้น	1,800	1			
23	จงจรูญ อพาร์ทเมนท์	ชอยศรีมิตร	6	120	คสล 6 ชั้น	2,000		1		
24	เทวาคอนโด	ชอยศรีมิตร	5	152	คสล 5 ชั้น	1,800			1	
25	KS. แมนชั่น	ชอยศรีมิตร	8	200	คสล 8 ชั้น	-	1			กำลังก่อสร้าง
26	เจทีเอสแมนชั่น	ชอยศรีมิตร	6	150	คสล 6 ชั้น	1,900	1			
27	นิรันครคอนโด	ตรงข้ามซีเกท	5	180	คสล 5 ชั้น	2,000			1	
28	สุขโชค อพาร์ทเมนท์	ติดถนนใหญ่	5	50	คสล 5 ชั้น	1,900			1	
29	MS. แมนชั่นเฮ้าส์	ติดถนนใหญ่	4	90	คสล 4 ชั้น	1,900			1	ชั้นล่างเป็นร้านค้า
กลุ่มที่ 8				2,130						
30	ศรีรุ่งเรือง อพาร์ทเมนท์	ชอยขวาล 2	5	50	คสล 5 ชั้น	1,500		1		
31	ไม่มีชื่อ	ชอยหมู่บ้านที่ดินทอง	3	20	คสล 3 ชั้น	1,500		1		
32	สันตราภรณ์ อพาร์ทเมนท์	ชอยหมู่บ้านที่ดินทอง	4	60	คสล 4 ชั้น	1,500		1		
33	ทวิดา อพาร์ทเมนท์	ชอยหมู่บ้านที่ดินทอง	5	70	คสล 5 ชั้น	1,500			1	
34	รุ่งเรือง อพาร์ทเมนท์	ชอยเพชรวิฑูร	6	70	คสล 6 ชั้น	1,500	1			
35	เพิ่มสิน คอนโดทาวน์	ไม่มีชื่อชอย	8	644	คสล 8 ชั้น	1,700	1			ชั้นล่างร้านค้า
36	นันทนา อพาร์ทเมนท์	ชอยเพชรวิฑูร	4	32	คสล 4 ชั้น	1,600		1		
37	เจแอล อพาร์ทเมนท์	ชอยนารายณ์รักษ์ 1	5	60	คสล 5 ชั้น	1,500	1			
38	ไม่มีชื่อ	ชอยโกสิน	5	60	คสล 5 ชั้น	1,500		1		
39	โกสิน อพาร์ทเมนท์	ชอยโกสิน	5	70	คสล 5 ชั้น	1,600	1			
40	ไม่มีชื่อ	ชอยน้ำผึ้ง 1	2	32	บ้านไม้ 2 ชั้น	1,300			1	
41	บ้านสามกัลยา	ชอยน้ำผึ้ง 1	2	10	บ้านไม้ 2 ชั้น	1,300			1	
42	หอพักอนุสาวรีย์	ชอยน้ำผึ้ง 1	4	21	คสล 4 ชั้น	1,500		1		
43	หอพักน้ำผึ้ง	ชอยน้ำผึ้ง 1	5	32	คสล 5 ชั้น	1,200		1		

ตารางที่ 4-8 แสดงชื่อโครงการ ที่ตั้ง จำนวนห้อง ค่าเช่า ของที่พักอาศัยลักษณะเช่าบริเวณถนนเทพารักษ์ (ต่อ)

หมายเลข	ชื่อโครงการ	ชอย	จำนวน ชั้น	จำนวน ห้อง	ลักษณะ อาคาร	ค่าเช่า ต่อเดือน (บาท)	สภาพปีที่ดำเนินการ			หมายเหตุ
							ใหม่ < 2 ปี	ปานกลาง 2 - 5 ปี	เก่า > 5 ปี	
44	หอพักจันทร์	ชอยน้ำผึ้ง 1	6	45	คสล 6 ชั้น	1,800		1		
45	สยามคอนโดทาวน์	ชอยนารายณ์รักษ์ 3	5	300	คสล 5 ชั้น	1,700	1			
46	บ้านฮิม	ชอยนารายณ์รักษ์ 3	4	160	คสล 4 ชั้น	1,700	1			
47	สุจินันท์ อพาร์ทเมนท์	ชอยนารายณ์รักษ์ 3	5	96	คสล 5 ชั้น	1,500		1		
48	เอส เจ อพาร์ทเมนท์	ชอยนารายณ์รักษ์ 3	5	75	คสล 5 ชั้น	1,600		1		
49	จุฬา อพาร์ทเมนท์	ตรงข้ามชอยมณฑาทิพย์	6	240	คสล 6 ชั้น	1,700		1		
50	ไม่มีชื่อ	ชอยมณฑาทิพย์	4	50	คสล 4 ชั้น	1,700	1			
51	นิรันคร์คอนโดมิเนียม 10	ชอยมณฑาทิพย์	5	500	คสล 5 ชั้น	1,700	1			
52	TD. อพาร์ทเมนท์	ชอยมณฑาทิพย์	5	80	คสล 5 ชั้น	1,700		1		
53	แก้วช้างแมนชั่น	ชอยมณฑาทิพย์	5	30	คสล 5 ชั้น	1,500		1		
54	ไม่มีชื่อ	ชอยตลาดเทพประทาน	3	100	คสล 3 ชั้น	1,500		1		
55	สิริพงษ์ อพาร์ทเมนท์	ชอยเบญจพล 1	6	70	คสล 6 ชั้น	1,700	1			
56	ห้องเช่าอ่องวานิช	ชอยหมู่บ้านพัฒนาสุข	3	8	คสล 3 ชั้น	3,000	1			
กลุ่มที่ 4				2,985						
57	หอพักชอยเชียรเกษม	ชอยหมู่บ้านเชียรเกษม	3	30	คสล 3 ชั้น	1,300		1		
58	สุขเจริญ อพาร์ทเมนท์	ไม่มีชื่อ	5	155	คสล 5 ชั้น	2,000	1			
59	ไทปิ่นแมนชั่น	ติดถนนใหญ่	6	43	คสล 6 ชั้น	1,800	1			
60	มารินทร์ อพาร์ทเมนท์	ติดถนนใหญ่	6	50	คสล 6 ชั้น	2,000			1	
61	ชินอินชง อพาร์ทเมนท์	ชอยชินอินชง	6	55	คสล 6 ชั้น	1,500		1		
กลุ่มที่ 5				888						
รวม			2-11	7,942	คสล.- ไม้	1,200-3,000				

ที่มา : จากการสำรวจ

การเปลี่ยนแปลงลักษณะที่อยู่อาศัยของพนักงานที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมบริเวณถนนเทพารักษ์

จากการศึกษาและการสำรวจภาคสนาม พบว่า ลักษณะที่อยู่อาศัยส่วนใหญ่ของพนักงานที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมบริเวณถนนเทพารักษ์เป็นที่อยู่อาศัยลักษณะเช่า ได้แก่ บ้านเช่า เรือนแถวไม้ ห้องแบ่งเช่า ตลอดจนแฟลต หอพัก และอพาร์ทเมนต์ให้เช่า การเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยจากบ้านเดี่ยว ทั้งบ้านไม้ชั้นเดียว บ้านไม้ 2 ชั้น บ้านไม้ยกใต้ถุนสูง ซึ่งเป็นลักษณะที่อยู่อาศัยในระยะแรกของผู้อยู่อาศัยลักษณะเช่าในพื้นที่ศึกษาที่อยู่อาศัยประเภทนี้ยังคงมีเหลืออยู่บ้างแต่มีจำนวนไม่มากโดยกระจายตัวอยู่ใกล้บริเวณที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มที่ 1 ซึ่งเป็นโรงงานระยะแรก (ดูรูป 4-43 ถึง 4-45)

สำหรับผู้อยู่อาศัยลักษณะเรือนแถวไม้ชั้นเดียว ซึ่งเป็นลักษณะที่อยู่อาศัยในระยะแรกเช่นกัน ก็เริ่มลดจำนวนลงเช่นเดียวกับบ้านเดี่ยว แต่ยังคงมีเหลืออยู่มากกว่าบ้านเดี่ยว สนนราคาค่าเช่าในปัจจุบันอยู่ระหว่าง 600-1,000 บาท ขึ้นอยู่กับทำเลที่ตั้งและสภาพที่อยู่อาศัย ผู้อยู่อาศัยลักษณะนี้กระจายตัวอยู่บริเวณที่ตั้งของโรงงานในกลุ่มที่ 1 ถนนถนนเทพารักษ์ และโรงงานกลุ่มที่ 3 บริเวณหลังวัดหนามแดง ส่วนใหญ่จะอยู่ลึกเข้าไปในซอย และมีการเข้าถึงไม่สะดวก (ดูรูป 4-49 ถึง 4-54)

ที่พักอาศัยในรูปแบบของบ้านเดี่ยวให้เช่า เริ่มลดน้อยลงและมีที่พักอาศัยในลักษณะอพาร์ทเมนต์ แมนชั่น หอพัก เข้ามาแทน เนื่องจากราคาที่ดินที่มีมูลค่าสูงขึ้นทำให้การประกอบกิจการที่พักอาศัยให้เช่าลักษณะบ้านเดี่ยว และเรือนแถว ได้ประโยชน์ตอบแทนน้อยกว่า หอพักและอพาร์ทเมนต์ ดังนั้นจึงมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยให้เข้าไปจากเดิมอย่างมาก โดยเฉพาะในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา

เมื่อพิจารณาระยะเวลาที่เปิดดำเนินการและขนาดของที่อยู่อาศัย บริเวณถนนเทพารักษ์พบว่า มีโครงการที่เปิดดำเนินการก่อนปี 2532 อยู่ 12 โครงการ จำนวน 984 หน่วย มีลักษณะที่อยู่อาศัยตั้งแต่บ้านไม้ 2 ชั้น และอาคาร คสล. 3-6 ชั้น เป็นที่น่าสังเกตว่าอาคารพักอาศัยในช่วงนี้มีขนาดไม่เกิน 200 หน่วย มีการกระจายตัวใกล้โรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มที่ 2 และบริเวณตลาดหนามแดง ดูรายละเอียดในตารางที่ 4-9, 4-10, 4-11 และแผนที่ 4-4

ระหว่างปี 2532-2535 มีโครงการที่พักอาศัยเปิดดำเนินการทั้งสิ้น 29 โครงการ จำนวน 3,918 หน่วย เป็นโครงการที่เปิดตัวรอบโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มที่ 1 จำนวน 5 โครงการ โดยรอบโรงงานอุตสาหกรรมกลุ่มที่ 2 6 โครงการ และบริเวณตลาดเทพประทาน (วัดหนามแดง) 11 โครงการ โครงการในระยษนั้นเริ่มมีขนาดใหญ่ขึ้นกว่าช่วงแรก เช่น โครงการจุฑาพาร์ทเมนท์ มีจำนวน 240 หน่วย และโครงการลานดาวทาวเวอร์ มีจำนวน 360 หน่วย เป็นอาคาร 11 ชั้น ดังแสดงในตารางที่ 4-9, 4-10, 4-11 และแผนที่ 4-5

สำหรับโครงการที่เปิดดำเนินการใหม่ไม่เกิน 2 ปีนี้ พบว่า มีจำนวนถึง 3,040 หน่วย จาก 20 โครงการ โครงการที่เปิดตัวใหม่นี้ส่วนใหญ่เกาะกลุ่มอยู่ใกล้บริเวณตลาดเทพประทาน ซึ่งมีถึง 12 โครงการ และใกล้โรงงานซีเกท จำนวน 4 โครงการ โครงการในระยะหลังนี้มีแนวโน้มของขนาดโครงการใหญ่กว่าในอดีตมาก โดยมีโครงการที่มีจำนวนหน่วยที่อยู่อาศัยตั้งแต่ 200 หน่วยขึ้นไปถึง 5 โครงการ ได้แก่ เพิ่มสินคอนโดทาว์น 644 หน่วย นรินทร์ คอนโดมีเนียม 10 จำนวน 500 หน่วย สยามคอนโดทาว์น 300 หน่วย สุภากรณ์พาร์ทเมนท์ 220 หน่วย และ K.S. แมนชั่น 200 หน่วย ดังแสดงในตารางที่ 4-9, 4-10, 4-11 และแผนที่ 4-6

การเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยในพื้นที่ศึกษานี้ มีการเปลี่ยนแปลงทั้งรูปแบบหรือลักษณะของที่อยู่อาศัย และจำนวนหน่วยที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะบริเวณตลาดเทพประทาน (วัดหนามแดง) และบริเวณโดยรอบโรงงานซีเกทประเทศไทย

ตารางที่ 4-9 แสดงชื่อโครงการ ที่ตั้ง จำนวนห้อง ค่าเช่า ของที่พักอาศัยลักษณะเช่าบริเวณถนนเทพารักษ์ ตามช่วงเวลาที่เปิดดำเนินการ

หมายเลข	ชื่อโครงการ	ชอย	จำนวน ชั้น	จำนวน ห้อง	ลักษณะ อาคาร	ค่าเช่า ต่อเดือน (บาท)	สภาพ/ปีที่ดำเนินการ			หมายเหตุ
							ใหม่ < 2 ปี	ปานกลาง 2 - 5 ปี	เก่า > 5 ปี	
8	เจริญงาม อพาร์ทเมนท์	ชอยหอมเสนาอ	5	20	คสล 5 ชั้น	1,800			1	
11	NKK คอนโดมิเนียม	ชอยเรวัต	7	132	คสล 7 ชั้น	1,800			1	
16	เสริมสุข อพาร์ทเมนท์	ไม่มีชื่อชอย	4	48	คสล 4 ชั้น	1,700			1	ชั้นล่างร้านค้า
20	วิเศษ อพาร์ทเมนท์	ชอยภัทรนิเวศน์	6	150	คสล 6 ชั้น	1,700			1	
24	เทวาคอนโด	ชอยศรีมิตร	5	152	คสล 5 ชั้น	1,800			1	
27	นิรันดร์คอนโด	ตรงข้ามซีเกท	5	180	คสล 5 ชั้น	2,000			1	
28	สุขโชค อพาร์ทเมนท์	ติดถนนใหญ่	5	50	คสล 5 ชั้น	1,900			1	
29	MS. แมนชั่นเฮ้าส์	ติดถนนใหญ่	4	90	คสล 4 ชั้น	1,900			1	ชั้นล่างเป็นร้านค้า
33	ทวิดา อพาร์ทเมนท์	ชอยหมู่บ้านที่ดินทอง	5	70	คสล 5 ชั้น	1,500			1	
40	ไม่มีชื่อ	ชอยน้ำผึ้ง 1	2	32	บ้านไม้ 2 ชั้น	1,300			1	
41	บ้านสามกัลยา	ชอยน้ำผึ้ง 1	2	10	บ้านไม้ 2 ชั้น	1,300			1	
60	มารินทร์ อพาร์ทเมนท์	ติดถนนใหญ่	6	50	คสล 6 ชั้น	2,000			1	
เปิดดำเนินการก่อนปี 2532				984						
1	จุฬาวาส อพาร์ทเมนท์	ไม่มีชื่อชอย	6	270	คสล 6 ชั้น	1,800		1		มี 5 หลัง
2	ธีรบรรณ อพาร์ทเมนท์	ไม่มีชื่อชอย	6	200	คสล 6 ชั้น	1,800		1		
6	เจริญชัยคอนโด 2	ไม่มีชื่อชอย	8	476	คสล 8 ชั้น	2,500		1		
7	ศุภลักษณ์ คอนโด	ไม่มีชื่อชอย	5	360	คสล 5 ชั้น	2,500		1		
9	ไม่มีชื่อ	ชอยเทวา 2	8	280	คสล 8 ชั้น	1,700		1		ชั้นล่างร้านค้า
10	เทพารักษ์ คอนโดทาวน์	ชอยเรวัต	5	320	คสล 5 ชั้น	1,700		1		ชั้นล่างร้านค้า/จอดรถ
12	อุดมวรรณ อพาร์ทเมนท์	ถนนส่วนบุคคล	6	200	คสล 6 ชั้น	1,700		1		
13	สุภารัตน์ อพาร์ทเมนท์	ถนนส่วนบุคคล	5	90	คสล 5 ชั้น	1,800		1		
14	พุดตรี อพาร์ทเมนท์	ชอยกรเกียรติ 2	3	66	คสล 3 ชั้น	1,700		1		
15	ฉัฐนาถ อพาร์ทเมนท์	ไม่มีชื่อชอย	5	80	คสล 5 ชั้น	1,500		1		

ตารางที่ 4-9 แสดงชื่อโครงการ ที่ตั้ง จำนวนห้อง ค่าเช่า ของที่พักอาศัยลักษณะเช่าบริเวณถนนเทพารักษ์ ตามช่วงเวลาที่เปิดดำเนินการ (ต่อ)

หมายเลขที่	ชื่อโครงการ	ชอย	จำนวน ชั้น	จำนวน ห้อง	ลักษณะ อาคาร	ค่าเช่า ต่อเดือน (บาท)	สภาพ/ปีที่ดำเนินการ			หมายเหตุ
							ใหม่ < 2 ปี	ปานกลาง 2 - 5 ปี	เก่า > 5 ปี	
17	เทพารักษ์ อพาร์ทเมนท์	ไม่มีชื่อชอย	5	70	คสล 5 ชั้น	1,800		1		
19	ลานดาวทาวเวอร์	ชอยภัทรนิเวศน์	11	360	คสล 11 ชั้น	1,800		1		
23	จงจรูญ อพาร์ทเมนท์	ชอยศรีมิตร	6	120	คสล 6 ชั้น	2,000		1		
30	ศรีรุ่งเรือง อพาร์ทเมนท์	ชอยชวาล 2	5	50	คสล 5 ชั้น	1,500		1		
31	ไม่มีชื่อ	ชอยหมู่บ้านที่ดินทอง	3	20	คสล 3 ชั้น	1,500		1		
32	ต้นตราภรณ์ อพาร์ทเมนท์	ชอยหมู่บ้านที่ดินทอง	4	60	คสล 4 ชั้น	1,500		1		
36	นันทนา อพาร์ทเมนท์	ชอยเพชรวิบูล	4	32	คสล 4 ชั้น	1,600		1		
38	ไม่มีชื่อ	ชอยโกสิน	5	60	คสล 5 ชั้น	1,500		1		
42	หอพักอนุสาวรีย์	ชอยน้ำผึ้ง 1	4	21	คสล 4 ชั้น	1,500		1		
43	หอพักน้ำผึ้ง	ชอยน้ำผึ้ง 1	5	32	คสล 5 ชั้น	1,200		1		
44	หอพักจันทร์	ชอยน้ำผึ้ง 1	6	45	คสล 6 ชั้น	1,800		1		
47	สุจินันท์ อพาร์ทเมนท์	ชอยนารายณ์รักษ์ 3	5	96	คสล 5 ชั้น	1,500		1		
48	เอส เจ อพาร์ทเมนท์	ชอยนารายณ์รักษ์ 3	5	75	คสล 5 ชั้น	1,600		1		
49	จุฬา อพาร์ทเมนท์	ตรงข้ามชอยมณฑาทิพย์	6	240	คสล 6 ชั้น	1,700		1		
52	TD. อพาร์ทเมนท์	ชอยมณฑาทิพย์	5	80	คสล 5 ชั้น	1,700		1		
53	แก้วช้างแมนชั้น	ชอยมณฑาทิพย์	5	30	คสล 5 ชั้น	1,500		1		
54	ไม่มีชื่อ	ชอยตลาดเทพประทาน	3	100	คสล 3 ชั้น	1,500		1		
57	หอพักชอยเชิรเกษม	ชอยหมู่บ้านเชิรเกษม	3	30	คสล 3 ชั้น	1,300		1		
61	ชินยืนยง อพาร์ทเมนท์	ชอยชินยืนยง	6	55	คสล 6 ชั้น	1,500		1		
เปิดดำเนินการปี 2532-2535				3,918						
3	เลิศสกุล อพาร์ทเมนท์	ชอยวีลือ	6	50	คสล 6 ชั้น	1,700	1			ชั้นล่างสำนักงาน/จอดรถ
4	หิรัญ อพาร์ทเมนท์	ชอยนารายณ์ 2	6	30	คสล 6 ชั้น	1,800	1			ชั้นล่างร้านค้า/จอดรถ
5	เรือนทอง อพาร์ทเมนท์	ริมถนนใหญ่	7	-	คสล มากกว่า 7 ชั้น	-	1			กำลังก่อสร้าง

ตารางที่ 4-9 แสดงชื่อโครงการ ที่ตั้ง จำนวนห้อง ค่าเช่า ของที่พักอาศัยลักษณะเช่าบริเวณถนนเทพารักษ์ ตามช่วงเวลาที่เปิดดำเนินการ (ต่อ)

หมายเลขที่	ชื่อโครงการ	ชื่อย	จำนวน ชั้น	จำนวน ห้อง	ลักษณะ อาคาร	ค่าเช่า ต่อเดือน (บาท)	สภาพปีที่ดำเนินการ			หมายเหตุ
							ใหม่ < 2 ปี	ปานกลาง 2 - 5 ปี	เก่า > 5 ปี	
18	หอขวัญ	ชอยภัทรนิเวศน์	5	120	คสล 5 ชั้น	1,500	1			
21	สุภาภรณ์ อพาร์ทเมนท์	ชอยศรีมิตร	7	220	คสล 7 ชั้น	1,800	1			
22	สุพัตรา อพาร์ทเมนท์	ชอยศรีมิตร	5	140	คสล 5 ชั้น	1,800	1			
25	KS. แมนชั่น	ชอยศรีมิตร	8	200	คสล 8 ชั้น	-	1			กำลังก่อสร้าง
26	เจพีเอสแมนชั่น	ชอยศรีมิตร	6	150	คสล 6 ชั้น	1,900	1			
34	รุ่งเรือง อพาร์ทเมนท์	ชอยเพชรวิจิตร	6	70	คสล 6 ชั้น	1,500	1			
35	เพิ่มสิน คอนโดทาวน์	ไม่มีชื่อชอย	8	644	คสล 8 ชั้น	1,700	1			ชั้นล่างร้านค้า
37	เจแอล อพาร์ทเมนท์	ชอยนารายณ์รักษ์ 1	5	60	คสล 5 ชั้น	1,500	1			
39	โกสิน อพาร์ทเมนท์	ชอยโกสิน	5	70	คสล 5 ชั้น	1,600	1			
45	สยามคอนโดทาวน์	ชอยนารายณ์รักษ์ 3	5	300	คสล 5 ชั้น	1,700	1			
46	บ้านอิม	ชอยนารายณ์รักษ์ 3	4	160	คสล 4 ชั้น	1,700	1			
50	ไม่มีชื่อ	ชอยมณฑชาติพิศ	4	50	คสล 4 ชั้น	1,700	1			
51	นิรันดรคอนโดมิเนียม 10	ชอยมณฑชาติพิศ	5	500	คสล 5 ชั้น	1,700	1			
55	สิริพงศ์ อพาร์ทเมนท์	ชอยเบญจพล 1	6	70	คสล 6 ชั้น	1,700	1			
56	ห้องเช่าอวงวานิช	ชอยหมู่บ้านพัฒนาสุข	3	8	คสล 3 ชั้น	3,000	1			
58	สุขเจริญ อพาร์ทเมนท์	ไม่มีชื่อ	5	155	คสล 5 ชั้น	2,000	1			
59	ไทปิ่นแมนชั่น	ดิคอนนใหญ่	6	43	คสล 6 ชั้น	1,800	1			
เปิดดำเนินการหลังปี 2535				3,040						
รวม			2-11	7,942	คสล.- ไม้	1,200-3,000				

ที่มา : จากการสำรวจ

ตาราง 4-10 โครงการที่อยู่อาศัยบริเวณถนนเทพารักษ์ จำแนกตามกลุ่มที่ตั้งโครงการ

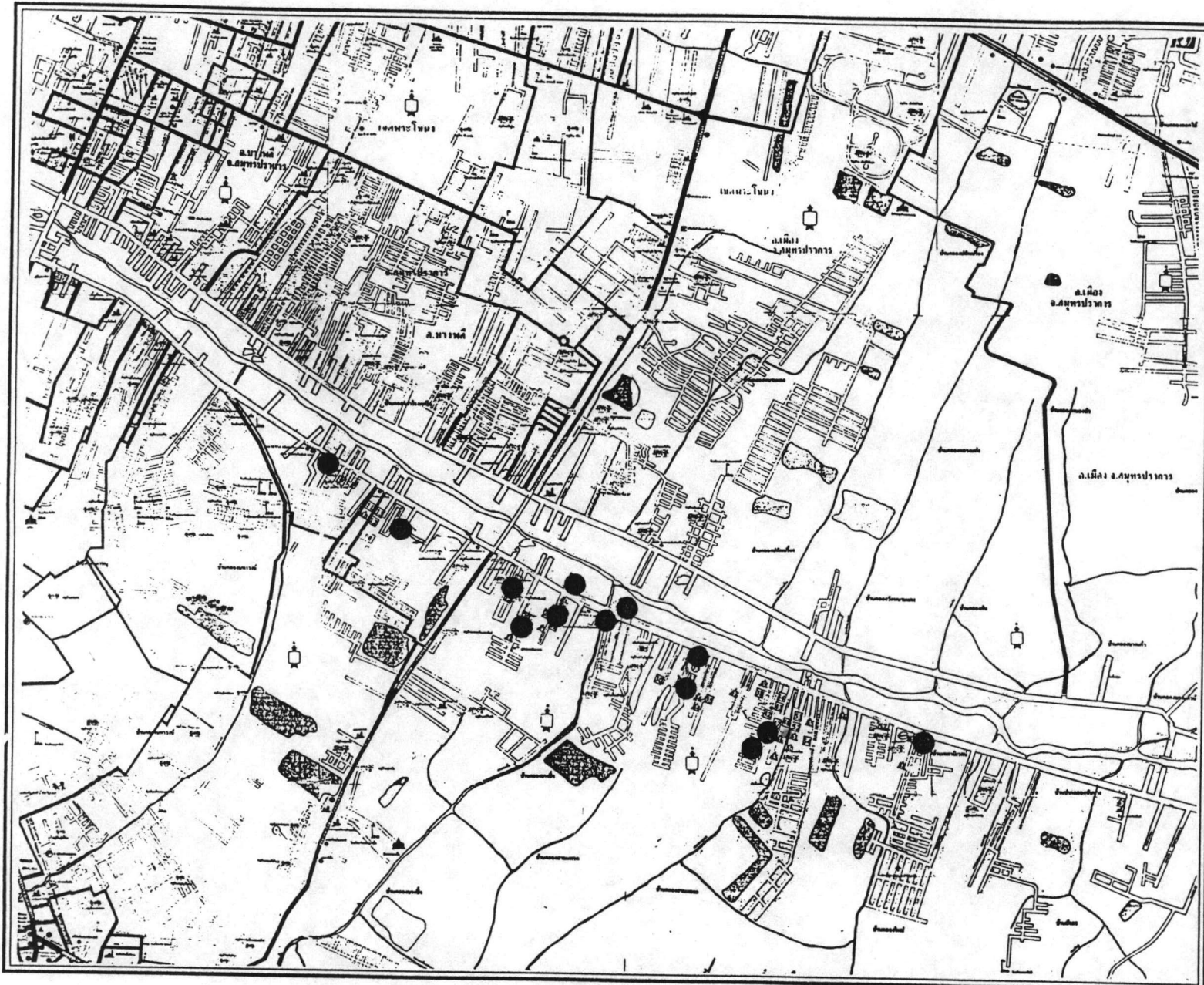
ที่อยู่อาศัย	จำนวน โครงการ	จำนวน ชั้น	จำนวน หน่วย	ค่าเช่า บาท/เดือน
กลุ่มที่ 1	7	5-8	1,386	1,700-2,500
กลุ่มที่ 2	7	3-8	1,108	1,700-1,800
กลุ่มที่ 3	15	4-11	2,130	1,500-2,000
กลุ่มที่ 4	27	2-8	2,985	1,300-3,000
กลุ่มที่ 5	5	3-6	333	1,300-2,000
รวม	61	2-11	7,942	1,200-3,000

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 4-11 โครงการที่อยู่อาศัยบริเวณถนนเทพารักษ์ จำแนกตามช่วงเวลาเปิดดำเนินการ

ที่อยู่อาศัย	จำนวน โครงการ	จำนวน หน่วย	หมายเหตุ
ก่อนปี 2532	12	984	3-6 ชั้น ไม่เกิน 200 หน่วย
ระหว่างปี 2532-2535	29	3,918	หนาแน่นบริเวณตลาดวัดหนามแดง และใกล้โรงงานซีเกท
หลังปี 2535	20	3,040	หนาแน่นบริเวณตลาดวัดหนามแดง และใกล้โรงงานซีเกท โครงการใหญ่
รวม	61	7,942	

ที่มา : จากการสำรวจ

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงและ
ความต้องการที่อยู่อาศัยของ
ผู้ใช้แรงงานภาคอุตสาหกรรม
บริเวณถนนเทพารักษ์
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

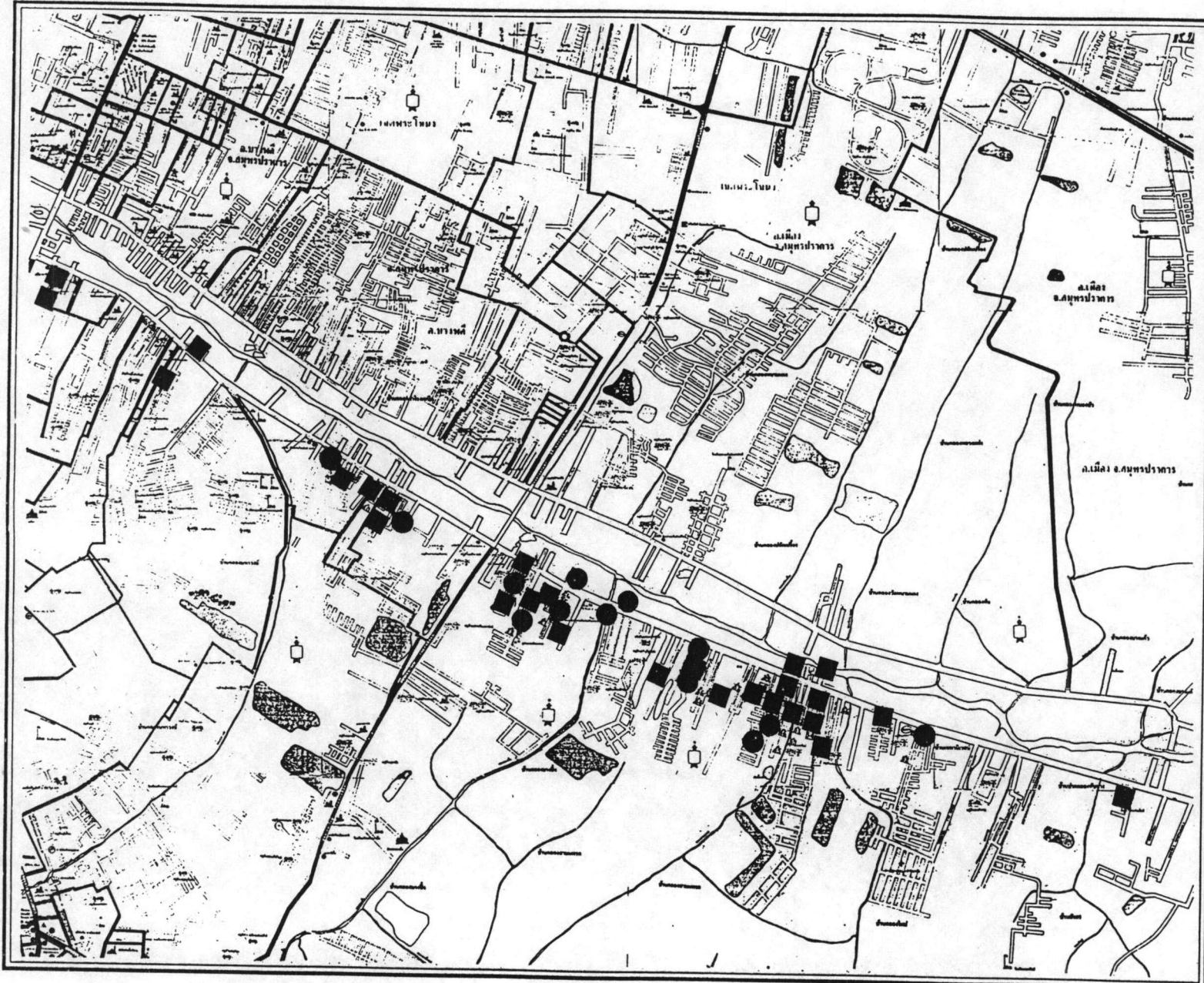
แสดง :
ที่ตั้งที่พักอาศัยประเภทเช่าที่เปิด
ดำเนินการก่อนปี 2532

สัญลักษณ์
● เปิดดำเนินการก่อนปี 2532

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

แผนที่ 4-4
ภาควิชาเคหการ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงและ
ความต้องการที่อยู่อาศัยของ
ผู้ใช้แรงงานภาคอุตสาหกรรม
บริเวณถนนเทพารักษ์
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง :
ที่ตั้งที่พักอาศัยประเภทเช่าที่เปิด
ดำเนินการระหว่างปี 2532-2535

- สัญลักษณ์
- เปิดดำเนินการก่อนปี 2532
 - เปิดดำเนินการระหว่างปี 2532-2535

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

แผนที่ 4-5
ภาควิชาเคหการ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงและ
ความต้องการที่อยู่อาศัยของ
ผู้ใช้แรงงานภาคอุตสาหกรรม
บริเวณถนนเทพารักษ์
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง :
ที่ตั้งที่อยู่อาศัยประเภทเช่า
ว่าแนกตามระยะเวลาที่เปิดดำเนินการ

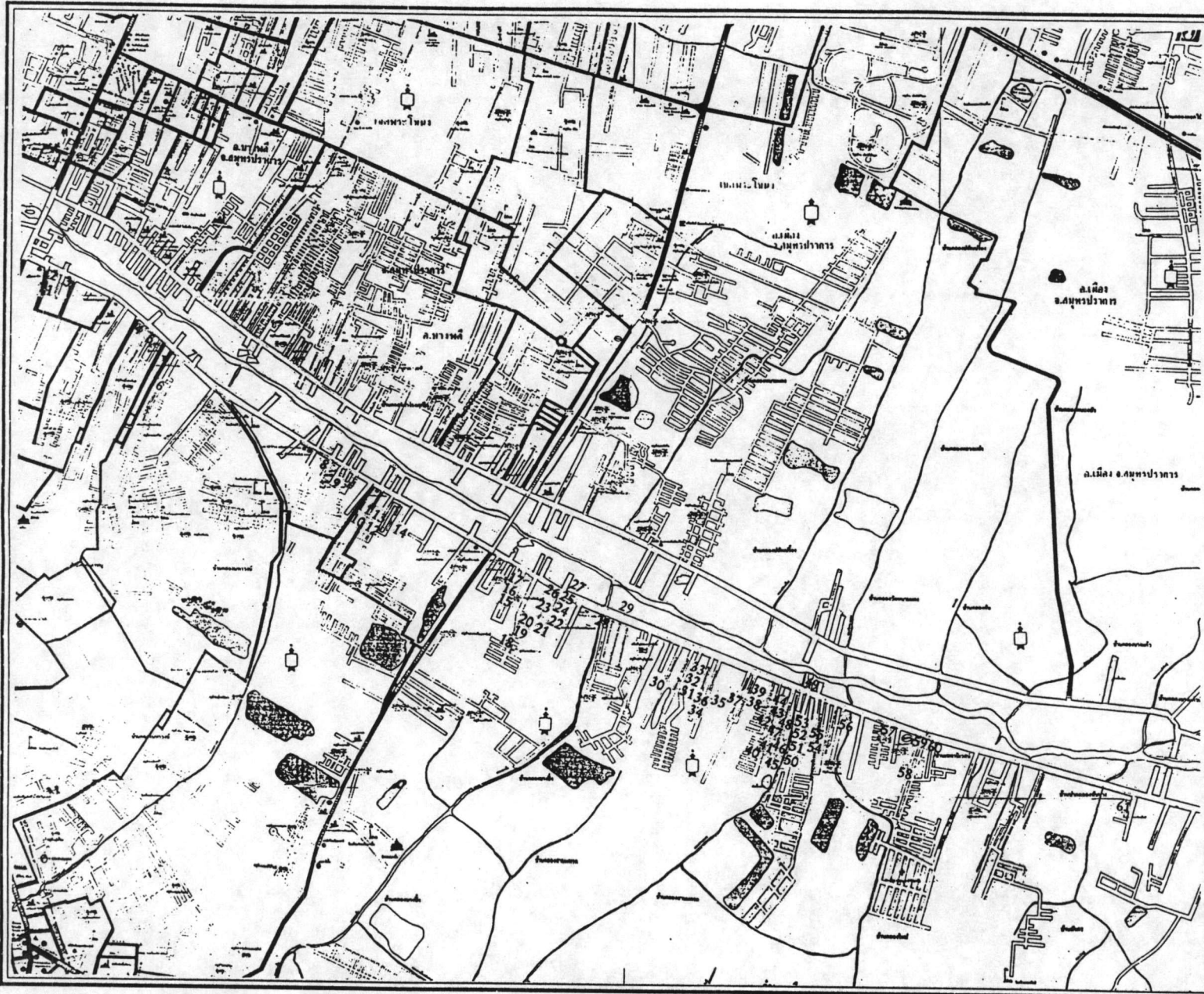
สัญลักษณ์

- โรงงานอุตสาหกรรม
- เปิดดำเนินการก่อนปี 2532
- เปิดดำเนินการระหว่างปี 2532-2535
- ▲ เปิดดำเนินการหลังปี 2535
- 1 กลุ่มโรงงานอุตสาหกรรม
- 1 กลุ่มที่อยู่อาศัย

ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

แผนที่ 4-6
ภาควิชาเคหการ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษาการเปลี่ยนแปลงและ
ความต้องการที่อยู่อาศัยของ
ผู้ใช้แรงงานภาคอุตสาหกรรม
บริเวณถนนเทพารักษ์
อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ

แสดง :
การกระจายตัวของที่พักอาศัย
ประเภทเช่าบริเวณถนนเทพารักษ์

สัญลักษณ์
21 หมายเลขที่ที่พักอาศัย
(ดูรายละเอียดในตารางที่ 4-8)

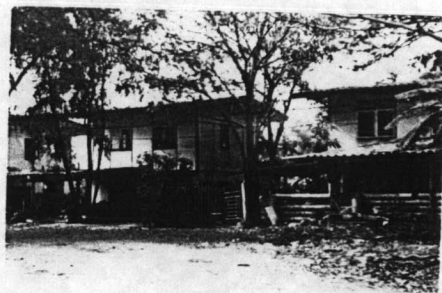
ที่มา : จากการสำรวจภาคสนาม

แผนที่ 4-7
ภาควิชาเคหการ
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

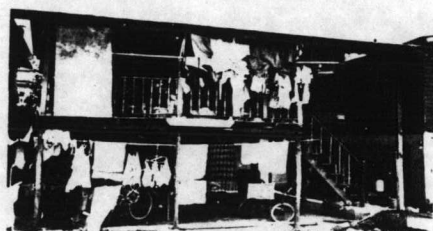

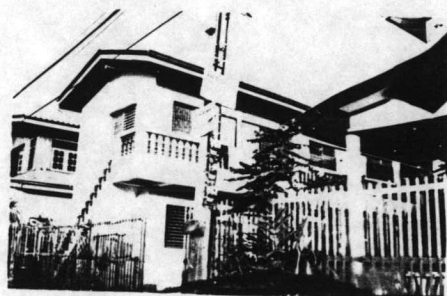
รูปที่ 4-43 ทาวน์เฮ้าส์ให้เช่าพักอาศัย

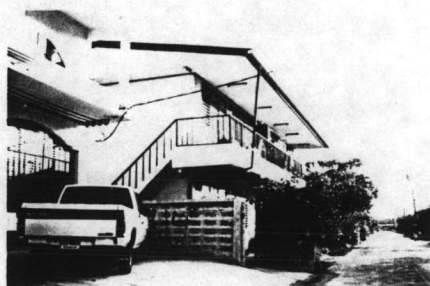
รูปที่ 4-44 บ้านเช่าไม้ 2 ชั้น

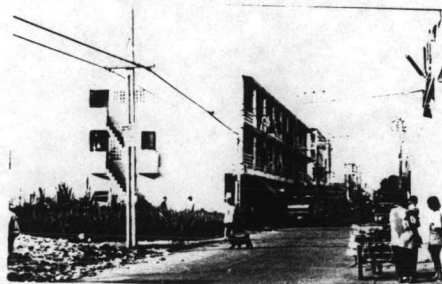
รูปที่ 4-45 บ้านเช่าไม้ยกพื้นสูง

รูปที่ 4-46 เรือนแถวให้เช่า

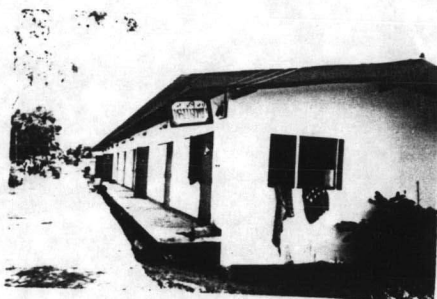
รูปที่ 4-47 เรือนแถวให้เช่า

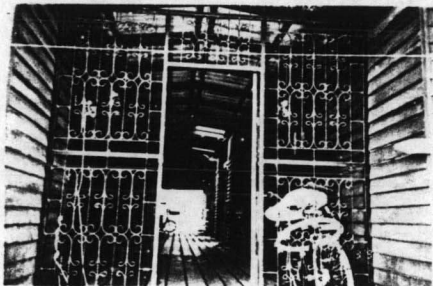
รูปที่ 4-48 เรือนแถวให้เช่า

รูปที่ 4-49 โรงเรียนแถวแม่ให้เซ้า

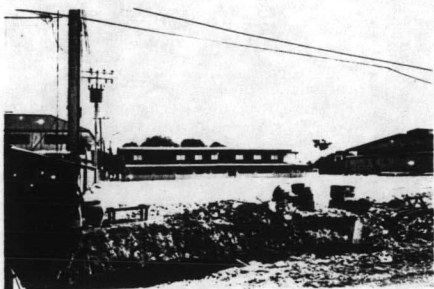
รูปที่ 4-50 โรงเรียนแถวแม่ให้เซ้า
หลังวัดหนามแดง

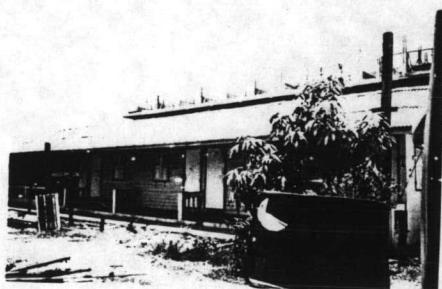
รูปที่ 4-61 โรงเรียนแถวแม่ให้เซ้า

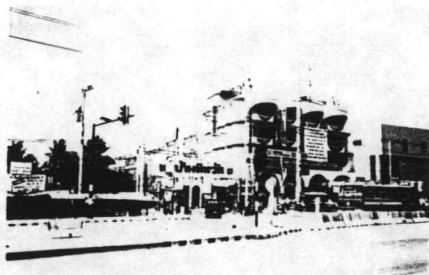
รูปที่ 4-52 สภาพภายในโรงเรียนแถวแม่
ของรูปที่ 4-50

รูปที่ 4-53 โรงเรียนแถวแม่ให้เซ้า

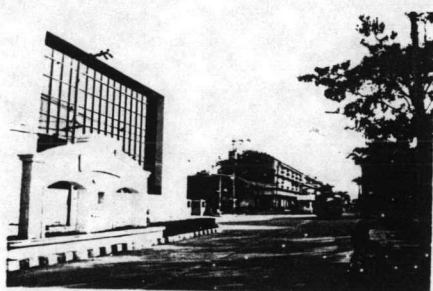
รูปที่ 4-54 โรงเรียนแถวแม่ให้เซ้า

รูปที่ 4-73 หมู่บ้านทิพวัลย์ 1

รูปที่ 4-74 หมู่บ้านศศกานต์

รูปที่ 4-75 หมู่บ้านศรีเจริญวิลล่า

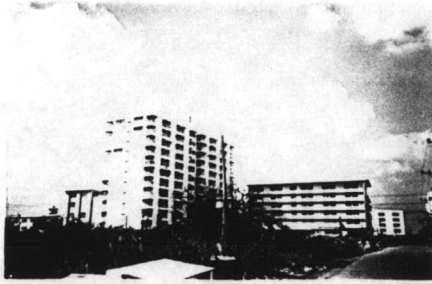
รูปที่ 4-76 โครงการที่พักอาศัยใหม่
ขนาดใหญ่ ริมถนนเทพารักษ์

รูปที่ 4-77 ป่าส้มพวิลเลียน

รูปที่ 4-78 รินรดา คอนโดมิเนียม

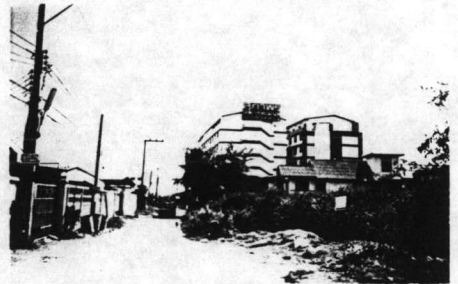
รูปที่ 4-67 กลุ่มอพาร์ทเมนท์ หลังโรงงานซีเกท

รูปที่ 4-68 นิรุธาอพาร์ทเมนท์

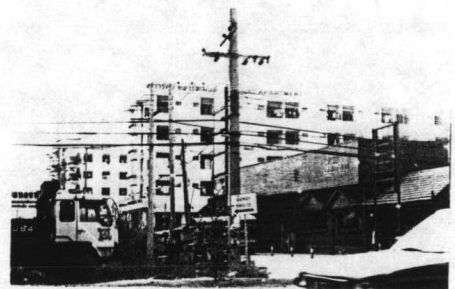
รูปที่ 4-69 อพาร์ทเมนท์-แมกซ์
ข้างโรงงานซีเกท

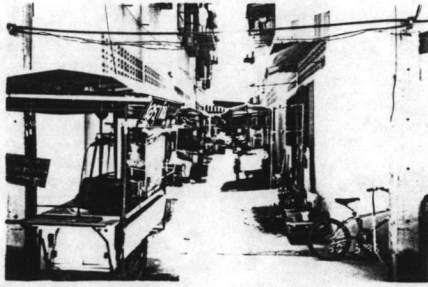
รูปที่ 4-70 สภาพอพาร์ทเมนท์หลังโรงงานซีเกท

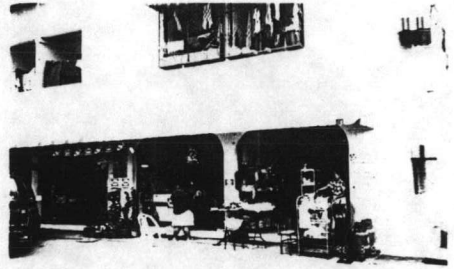
รูปที่ 4-71 อูทาอพาร์ทเมนท์

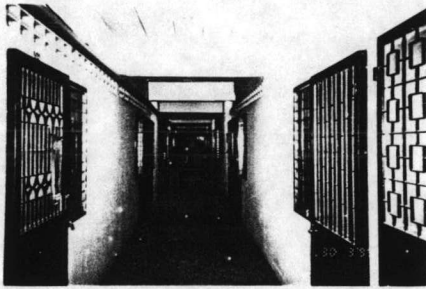
รูปที่ 4-72 กลุ่มอพาร์ทเมนท์ริมถนนเทพารักษ์

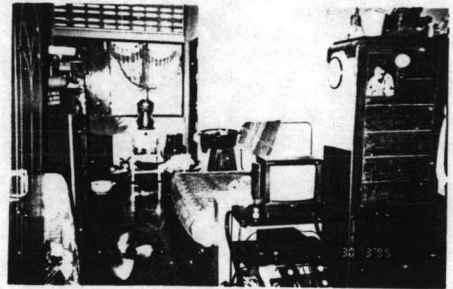
รูปที่ 4-61 สภาพบริเวณ อาคารชุด
ชุดลักษณะคอนโดมิเนียม

รูปที่ 4-62 ร้านค้า บริเวณชั้นล่าง
ชุดลักษณะคอนโดมิเนียม

รูปที่ 4-63 สภาพทางเดินภายใน
ชุดลักษณะคอนโดมิเนียม

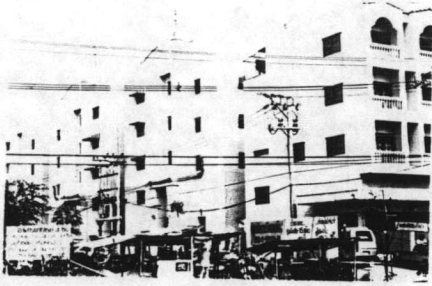
รูปที่ 4-64 สภาพภายในห้องชุดลักษณะ
คอนโดมิเนียม ชื่อ 349,000 บาท
เช่า 1,800 บาท/เดือน

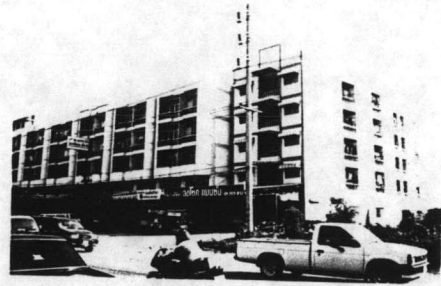
รูปที่ 4-65 สภาพภายในห้องของคนงานที่ทำงาน
ในโรงงานอุตสาหกรรม ในชุดลักษณะ
คอนโดมิเนียม

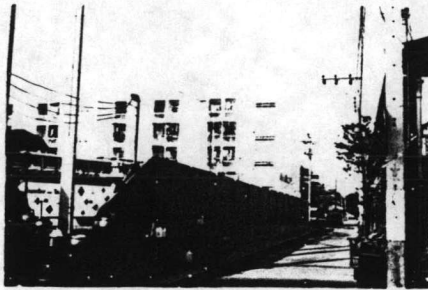
รูปที่ 4-66 ภูซ้อบังคับต่าง ๆ ของชุดลักษณะ
คอนโดมิเนียม

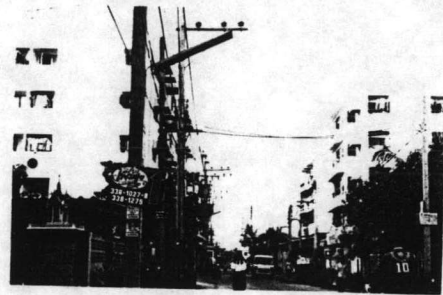
รูปที่ 4-55 อาคารชุดพักอาศัย 4 ชั้น
ทั้งชายและให้เช่า

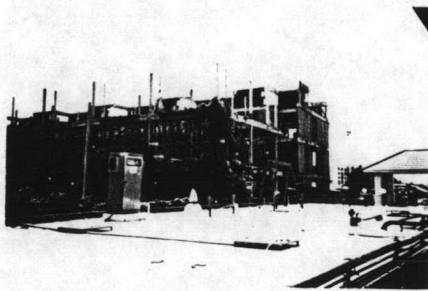
รูปที่ 4-56 แวนชั้น

รูปที่ 4-57 อพาร์ทเมนท์ให้เช่าในซอย

รูปที่ 4-58 ทาวน์เฮ้าส์ที่ไม่ประสบความสำเร็จ
หลังโรงงานซีเกท

รูปที่ 4-59 ทาวน์เฮ้าส์หลังโรงงานซีเกท

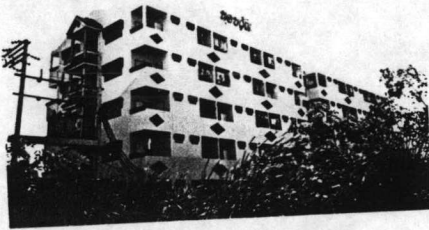
รูปที่ 4-60 ทาวน์เฮ้าส์หลังโรงงานซีเกท

รูปที่ 4-79 นิรันดรคอนโดมิเนียม 10

รูปที่ 4-80 เจริญชัย คอนโด 476 หน่วย
หลังโรงงานสีเทา

รูปที่ 4-81 ทอขวัญ ในซอยภัทรนิเวศน์

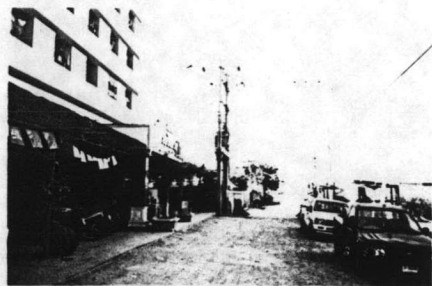
รูปที่ 4-82 อุดมวรรณอพาร์ทเมนท์

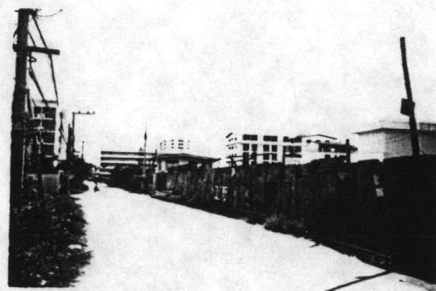
รูปที่ 4-83 เทพารักษ์ คอนโดทาวน์

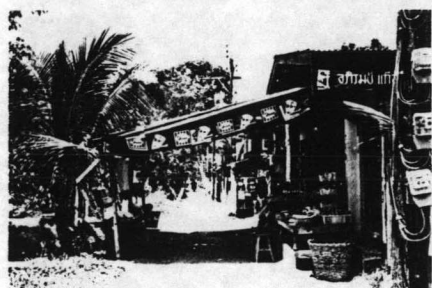
รูปที่ 4-84 อพาร์ทเมนท์

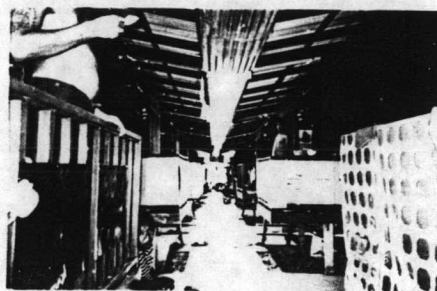
รูปที่ 4-86 สภาพซอยทางเข้าที่พักอาศัย
ย่านถนนเทพารักษ์ ซึ่งมีสภาพไม่ดีและสกปรก

รูปที่ 4-86 ซอยทางเข้า บริเวณที่อยู่อาศัย
ซึ่งสกปรกและเปลี่ยว

รูปที่ 4-87 สภาพบริเวณซอยเข้าที่พักอาศัย
หลังวัดหนามแดง ซึ่งอยู่ลึกมากเข้าไปในสวน
และเปลี่ยว

รูปที่ 4-88 สภาพห้องพักอาศัยที่แออัด
ในเรือนแถวไม้

รูปที่ 4-89 น้ำเสียบริเวณริมถนนเทพารักษ์

รูปที่ 4-90 น้ำเก่าในคลองสาธารณะ ซึ่งเหม็น
และใช้ประโยชน์ไม่ได้

สรุป

สภาพพื้นฐานของอำเภอเมืองสมุทรปราการ เดิมเป็นเมืองที่มีบทบาทเป็นเมืองหน้าด่าน ทางด้านทิศใต้ของกรุงเทพมหานคร มีความเหมาะสมทางด้านเกษตรกรรมและการประมง เนื่องจากลักษณะทางกายภาพสภาพภูมิประเทศเอื้ออำนวย เป็นที่ราบน้ำท่วมถึง มีการปกครองแบ่งออกเป็น 11 ตำบล 1 เทศบาล และ 2 สุขาภิบาล มีพื้นที่ทั้งหมด 176.07 ตารางกิโลเมตร เส้นทางคมนาคมที่สำคัญคือ ถนนสุขุมวิท ถนนเทพารักษ์ และถนนศรีนครินทร์

ตำบลที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่นได้แก่ตำบลสำโรงเหนือ ตำบลปากน้ำ ตำบลบางเมือง ตำบลบางเมืองใหม่ และตำบลท้ายบ้าน ซึ่งเป็นทั้งย่านอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และพักอาศัย การใช้ที่ดินของอำเภอเมืองประเภทอุตสาหกรรมและพักอาศัยเด่นชัดที่สุด การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรม การขยายตัวของเมือง การเพิ่มขึ้นของประชากร ทำให้ลักษณะทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม มีการเปลี่ยนแปลงไป

ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการของอำเภอเมือง ส่วนใหญ่จะได้รับการบริการจากกรุงเทพมหานคร การไฟฟ้าให้บริการครอบคลุมพื้นที่ทั้งอำเภอเมือง ส่วนการประปาและโทรศัพท์นั้นยังให้บริการไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ที่อยู่ห่างถนนในตำบลแพทริกาและตำบลบางปู

ความได้เปรียบในด้านทำเลที่ตั้ง การคมนาคมขนส่งและลักษณะทั่วไปของอำเภอเมืองสมุทรปราการ เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมและพักอาศัยในอำเภอเมืองสมุทรปราการ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและพักอาศัยขึ้น

วิวัฒนาการของการใช้ที่ดินของอำเภอเมืองสมุทรปราการ ได้รับอิทธิพลมาจากการขยายตัวของกรุงเทพมหานคร และการสร้างถนนหนทางทำให้การคมนาคมสะดวกขึ้น ในปี พ.ศ. 2502 รัฐบาลมีนโยบายย้ายโรงงานฟอกหนังออกจากกรุงเทพมหานคร ทำให้มีการสร้างโรงงานอุตสาหกรรมเข้ามาสู่อำเภอเมืองสมุทรปราการ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินขึ้น และเมืองมีการขยายตัวออกไปตามแนวถนนสายหลักของเมือง

การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่เกิดขึ้น พื้นที่เกษตรกรรมจะลดน้อยลง ส่วนพื้นที่
อุตสาหกรรมและพักอาศัยจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเพิ่มของประชากร โรงงานและแรงงาน
ทำให้มีความต้องการในด้านที่พักอาศัย ด้านพาณิชยกรรม การบริการชุมชนเพิ่มขึ้น ส่วนทางด้าน
การบริการของรัฐ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ มีการขยายตัวอย่างช้า ๆ การใช้ที่ดิน
ทางด้านอุตสาหกรรมตำบลสำโรงเหนือ มีโรงงานมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็ก เป็น
โรงงานประเภทอุตสาหกรรมโลหะและผลิตภัณฑ์โลหะ และอุตสาหกรรมซ่อมแซมหรือดัดแปลง
เครื่องยนต์และเครื่องจักรกล ตำบลบางปูใหม่เป็นตำบลที่มีการเพิ่มของโรงงานมากที่สุด มีการ
เพิ่มขึ้น 210 โรงงานในระยะ 5 ปีที่ผ่านมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 ถึงปี พ.ศ. 2532 ส่วนใหญ่เป็น
โรงงานประเภทหนึ่งสัต์และการเพิ่มของโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมบางปู โรงงานอุตสาหกรรม
เหล่านี้จะกระจายตัวอยู่ตามแนวถนนสายหลัก ได้แก่ ถนนสุขุมวิท ถนนเทพารักษ์ และถนนท้ายบ้าน
แนวโน้มในอนาคตคาดว่าโรงงานอุตสาหกรรมประเภทซ่อมแซมหรือดัดแปลงเครื่องจักรและเครื่อง
ยนต์ ซึ่งเป็นโรงงานขนาดเล็กจะเพิ่มขึ้นมากที่สุด และเป็นโรงงานที่ให้บริการแก่ชุมชนเมือง
ทำให้เกิดปัญหาทางด้านสภาพของเมือง การกำจัดของเสียที่เกิดขึ้น

การใช้ที่ดินทางด้านที่พักอาศัย มีการเพิ่มขึ้นของบ้านจัดสรรในบริเวณริมถนนศรีนครินทร์
ถนนเทพารักษ์ ถนนสุขุมวิท ในตำบลบางเมือง สำโรงเหนือ และเขตติดต่อระหว่างอำเภอ
เมืองกับอำเภอบางพลี ที่พักของแรงงาน จะอยู่บริเวณใกล้กับที่ตั้งของโรงงาน เป็นอาคาร
ครึ่งตึกครึ่งไม้ มีการแบ่งห้องให้เช่า ตำบลที่มีการเพิ่มของที่พักอาศัยมากที่สุดได้แก่ ตำบล
บางเมือง แนวโน้มในการเพิ่มที่พักอาศัยคาดว่าในตำบลบางเมืองจะมีการเพิ่มพื้นที่มากที่สุด

การเพิ่มขึ้นของประชากร ทำเลที่ตั้งของอำเภอเมืองสมุทรปราการ ระบบการคมนาคม
ความสะดวกในการเข้าถึง ราคาที่ดินสูงขึ้น และสาธารณูปโภคเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและพักอาศัย

การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและพักอาศัยที่ขาดการวางแผนควบคุม
ทางด้านทำเลที่ตั้งและการกำจัดของเสีย ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ เช่น การใช้ที่ดินไม่เป็น
ระเบียบ แผ่นดินทรุด น้ำท่วม การระบายน้ำไม่ดี น้ำเน่าเสียในเมืองและพื้นที่เกษตรกรรม
การบุกรุกพื้นที่เกษตรกรรมและป่าชายเลน แหล่งเสื่อมโทรม การจราจร และอื่น ๆ และเป็น
ข้อจำกัดในการเสนอแนวการพัฒนา การแก้ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ ต้องใช้ระยะเวลา งบประมาณ
และการวางแผนที่ดี เพื่อรองรับการขยายตัวของเมืองในอนาคตและปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น